

Ο ΕΦΗΜΕΡΙΟΣ

ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΟΝ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ
ΤΟΥ ΟΡΘΟΔΟΞΟΥ ΕΝΟΡΙΑΚΟΥ ΚΛΗΡΟΥ
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΤΟΥ ΕΠΙΣΗΜΟΥ ΔΕΛΤΙΟΥ "ΕΚΚΛΗΣΙΑ,"

ΕΤΟΣ Ζ | ΑΘΗΝΑΙ, ΦΙΛΟΘΕΗΣ 19 | 15 ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΥ 1958 | ΑΡΙΘ. 4

ΠΑΡΑ ΤΟ ΠΛΕΥΡΟΝ ΤΟΥ ΑΓΩΝΙΖΟΜΕΝΟΥ

Προσεγγίζουν αἱ ἡμέραι τῆς Μεγάλης Τεσσαρακοστῆς. Εἰς τοὺς Ἱεροὺς Ναοὺς ἀκούονται ἤδη τὰ κατανυκτικὰ τροπάρια τοῦ Τριωδίου. Καὶ αἱ ψυχαὶ τῶν εὐσεβῶν Χριστιανῶν προσεύχονται θερμότερον. Καὶ συνεχίζουν τὸν πνευματικὸν ἀγῶνα των ἐντονώτερον καὶ συστηματικώτερον. «Τὸ στάδιον τῶν ἀρετῶν ἠρέφεται...».

Ἡ στρατενομένη Ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ φροντίζει νὰ παρέχη εἰς τὸν «βουλόμενον ἀλλῆσαι» ἄφθορα τὰ μέσα τῆς νίκης. Αἱ Ἱεραὶ Ἀκολουθίαι ἐπισχύουν τὸ φρόνημα τοῦ Χριστιανοῦ ἀγωνιστοῦ. Τὰ Ἁγία Μυστήρια χορηγοῦν πλουσίαν τὴν Θεῖαν Χάριν, μετὰ τῆς ὁποίας ὁ στρατιώτης τοῦ Χριστοῦ καθίσταται παντοδύναμος. Ἡ προσωπικὴ πείρα ἐκάστου μαρτυρεῖ πόσον δίκαιον εἶχεν ὁ Πρωταθλητῆς τοῦ πνευματικοῦ ἀγῶνος, ὁ Ἀπόστολος Παῦλος, ὥστε νὰ διακηρύττη, «πάντα ἰσχύω ἐν τῷ ἐνδυναμοῦντί με Χριστῷ» (Φιλιπ. Δ', 13). Τοιοῦτοτρόπως διὰ τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ ἔχον τὴν νίκην ἀσφαλῆ καὶ βεβαίαν. Καὶ ἀγωνιζόμενοι μετὰ τοῦ Θεοῦ Ἀρχηγοῦ, γνωρίζουν ὅτι «οὐκ εἰς κενὸν ἔδραμον οὐδὲ εἰς κενὸν ἔκοπίασαν» (Φιλιπ. β' 16).

Εἶναι, ἀληθῶς, μεγαλειώδης ὁ χριστιανικὸς ἀγὼν. Ἀναλαμβάνει ὁ στρατιώτης τοῦ Χριστοῦ ἐκουσίως μίαν πάλην, ἄνευ ὑπερβολῆς, ἡρωϊκῆν, διὰ νὰ συντρίψῃ τὰς τρεῖς μεγάλας δυνάμεις, τὴν σάρκα, τὸν κόσμον καὶ τὸν Διάβολον. Αἰσθάνεται ἐαυτὸν πειραζόμενον καὶ οἰονεὶ πολιορκούμενον ὑπὸ τῆς ἀπαισίας συμμαχίας τῶν ἀναφερθέντων ἐχθρῶν. Καὶ καθίσταται πολλάκις ὁ ἀγὼν δραματικὸς. Εἰς τὸ ἐσωτερικὸν τοῦ ἀνθρώπου, εἰς τὰ δυσεξερεύνητα βάθη αὐτοῦ, λαμβάνει χώραν ὁ ὑπέροχος αὐτὸς ἀγὼν τοῦ Πνεύματος κατὰ τῆς σαρκός, πρὸς τὸν ὁποῖον δὲν πρέπει, δὲν ἠμποροῦμεν νὰ μένωμεν ἀδιάφοροι ὅλοι οἱ περιβεβλημένοι τὴν ἐξουσίαν τοῦ «δεσμεῖν καὶ λύειν».

Ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς δὲν ἴσταται ἐπὶ τῶν κερκίδων, διὰ νὰ θεῖται ἀπλῶς καὶ ἀδιαφόρως τὸν Χριστιανὸν ἀγωνιζόμενον ἀπο-

φασιστικῶς ἐναντίον τῆς φθορᾶς καὶ τοῦ θανάτου. Τρέχει πλησίον αὐτοῦ. Τὸν ἀνευρίσκει περιπλανώμενον ἀνά τὰ ὄρη καὶ τὰς κοιλάδας τῆς ἁμαρτίας καὶ τὸν ἐπαναφέρει ἐντὸς τῆς μάνδρας. Συμπάσχει μετ' αὐτοῦ. Ἐπιχέει «ἐλαιον καὶ οἶνον» ἐπὶ τῶν πληγῶν τῆς ψυχῆς Του. Τὸν ζωογονεῖ, τραυματιζόμενον ὑπὸ τοῦ ἀνθρωποκτόνου, διὰ τοῦ τιμίου αἵματός Του. Τὸν ἀνιστᾷ, τέλος, ἐκ τοῦ φρικτοῦ θανάτου τῆς ἁμαρτίας.

Ἐποῖα πολῦτιμος συμπαράστασις! Ἕνας ἅγιος Θεὸς πλησίον ἐνὸς ἁμαρτωλοῦ ἀνθρώπου!

Μεγίστη τιμὴ διὰ τοὺς «ἐν ἁμαρτίαις». Ἄλλὰ ζωηρὰ ὑπόμνησις πρὸς τοὺς Ἱερεῖς. Διότι ὁ Ἱερεὺς, ἵνα ὀμιλήσω διὰ τοῦ Μεγάλου Βασιλείου, εἶναι ὁ «τὴν φροντίδα τῶν ψυχῶν ἐγκρατευσμένος». Καὶ ὡς ὁ «Ποιμὴν ὁ καλὸς» τὴν ψυχὴν αὐτοῦ πρόπει νὰ θυσιάσῃ ὑπὲρ τῶν προβάτων. Εἶναι ἀντιπρόσωπος τοῦ Ἰησοῦ. Καὶ τὸ ἔργον αὐτοῦ συνεχίζει. Δὲν λησμονεῖ, ὅτι ὁ «Χριστὸς ἔπαθεν ὑπὲρ ἡμῶν, ὑμῖν ὑπολιμπάνων ὑπογραμμόν, ἵνα ἐπακολουθήσῃτε ταῖς ἔχγεσιν αὐτοῦ» (Α' Πέτρου 2,21). Καὶ πάσχει μετὰ τοῦ πάσχοντος Ἰησοῦ, διὰ τὰς ἁμαρτίας τῶν πνευματικῶν του τέκνων. Καὶ χαίρει μετὰ σύμπαντος τοῦ οὐρανοῦ κόσμου ἐπὶ τῇ ἀνευρέσει ἐνὸς ἀπολωλότος καὶ τῇ ἀναστάσει ἐνὸς νεκροῦ. Διότι «χαρὰ γίνεται ἐνώπιον τῶν ἀγγέλων τοῦ Θεοῦ ἐπὶ ἐνὶ ἁμαρτωλῶ μετανοοῦντι» (Λουκ. 15,10).

Πῶς εἶναι δυνατόν ὁ Ἱερεὺς, μεταξὺ Θεοῦ καὶ ἀνθρώπων ἰστάμενος, νὰ ἀκολουθήσῃ διαφορετικὴν γραμμὴν; Μεγάλῃ ἐντύπωσιν προκαλοῦν εἰς ἡμᾶς οἱ λόγοι τοῦ διακεκριμένου τῆς Δύσεως Ἐκκλησιαστικοῦ ρήτορος, τοῦ Massillon: «Ἱερεὺς ὅστις δὲν αἰσθάνεται συγκίνησιν διὰ τὰς ἠθικὰς ἀταξίας τῆς ἐνορίας του καὶ ζῆ ἡσυχος καὶ εὐχαριστημένος ἐν μέσῳ τῶν ἠθικῶν παραβάσεων τῶν ἐνοριτῶν του, ὅστις τὰς ἐγκρίνει μάλιστα διὰ τῆς σιωπῆς του, δὲν εἶναι Ἱερεὺς. Εἶναι ἕνας φονεὺς, ἕνας βάρβαρος· εἶναι τὸ ἀπαισιώτερον καὶ τὸ ὀλεθριώτερον δῶρον, τὸ ὅποιον δύναται ὁ Θεὸς νὰ κάμῃ εἰς τινὰ λαὸν «ἐν τῷ θυμῷ αὐτοῦ»! Δὲν εἶναι Ποιμὴν· εἶναι εἰδωλον, εἶναι ξόβανον, τὸ ὅποιον ὀφθαλμοὺς ἔχει καὶ δὲν βλέπει, γλῶσσαν ἔχει καὶ δὲν ὀμιλεῖ, καρδίαν ἔχει καὶ δὲν αἰσθάνεται». Καὶ συνεχίζει ὁ Massillon συμπερασματικῶς: «Ποιμὴν, ὁ ὅποιος βλέπει μὲ ὄμμα ἡσυχον καὶ ἀδιάφορον τὴν διαφθορὰν τῶν ἡθῶν τῶν ἐνοριτῶν του ἢ ἔχασε τὴν πίστιν· ἢ εἶναι περισσότερον διεφθαρμένος ἀπὸ τοὺς ἁμαρτωλοὺς, τοὺς ὁποίους ἀνέχεται».

Ὁ Ἱερεὺς εὐρίσκει τόσον ὑψηλά, ὥστε νὰ ἐγγίξῃ τὸν Θεόν. Ἄλλὰ καὶ τόσον χαμηλά, ὥστε νὰ ἀκούῃ τοὺς στεναγμοὺς τῶν ἁμαρτωλῶν. Ἀντλεῖ ἀπὸ τὸν οὐρανὸν τὴν δρόσον τῆς θείας

Χάριτος, διὰ τὴν ἐναποθέσῃ ἐντὸς τῆς φλογιζομένης καρδίας. Δέχεται τὰ δάκρυα καὶ τὰ ἀπόκρυφα τῆς ἀνθρωπίνης ἀμαρτωλότητος καὶ τὰ προσφέρει εἰς τὸν Οὐράνιον Πατέρα, διότι γνωρίζει καλῶς ὅτι παρ' Αὐτῷ «ὁ ἰλασμός ἐστιν».

Πνευματικὸς Πατὴρ εἶναι ὁ Ἱερεὺς. Καὶ ὡς τοιοῦτος αἰσθάνεται βαθέως τὸν πόνον τοῦ ἀγωνιζομένου Χριστιανοῦ. Καὶ σπεύδει εἰς βοήθειάν του. Καὶ προθύμως τὸν παρηγορεῖ. Καὶ μετ' αὐτοῦ καὶ μετὰ τῆς θείας χάριτος «συνεργεῖ εἰς τὸ ἀγαθόν» αὐτοῦ. Καὶ τὸν κατευθύνει διὰ πολλῶν τρόπων εἰς κληρονομίαν τῆς αἰωνίου καὶ ἀφθάρτου δόξης. Διότι ἀκολουθεῖ τὴν γραμμὴν, τὴν ὁποίαν χαράσσει ὁ Μέγας Πατὴρ τῆς Ἐκκλησίας, ὁ Ἱερός Χρυσόστομος: «Ὅταν ἴδῃς ἐχθρόν τῆς ἀληθείας καὶ ἀμαρτωλὸν θεράπευσον, ἐπιμέλῃσαι, πρὸς ἀρετὴν ἐπανάγαγε, βίον ἐπιδεικνύμενος ἄριστον, λόγον παρεχόμενος ἀκατάγνωστον, προστασίαν καὶ κηδεμονίαν παρέχων, πάντα τρόπον κινῶν διορθώσεως, τοὺς ἀρίστους τῶν ἰατρῶν μιμούμενος».

Καὶ ὑπὸ τοιοῦτου ἐνδιαφέροντος κινούμενος ὁ Πνευματικὸς Πατὴρ διοργανώνει τὴν σωτηριώδη ἀποστολήν του. Τακτοποιεῖ τὸ κατανυκτικὸν Ἐξομολογητήριον ἐντὸς τοῦ Ἱ. Ναοῦ. Πληροφορεῖ τοὺς ἐνορίτας του περὶ τῆς ἡμέρας καὶ ὥρας, καθ' ἃς τελεῖ τὸ Μυστήριον τῆς Ἱερᾶς Ἐξομολογήσεως καὶ διὰ τῶν κηρυγμάτων καὶ διὰ τῆς τοποθετήσεως ἐν τῷ Νάρθηκι ἐιδικῆς πινακίδος. Κυκλοφορεῖ ἐιδικὰ ἐντυπα, διὰ τὰ παροτρύνει τοὺς πιστοὺς πρὸς Ἐξομολόγησιν καὶ τοὺς διαφωτίσει σχετικῶς. Ὅλαι αἱ ἐκδηλώσεις αὐτοῦ, αἱ κατ' οἶκον ἐπισκέψεις, αἱ ἀτομικαὶ ἐπαφαί, τὸ Θεῖον Κήρυγμα θὰ προσλαμβάνουν σωτηριολογικὸν περιεχόμενον. Δὲν ἀποβλέπει διὰ τούτων εἰ μὴ εἰς τὸ νὰ ὀδηγήσῃ πάντας εἰς μετάνοιαν καὶ ἐξομολόγησιν.

Καὶ τὴν προσπάθειαν αὐτὴν συνοδεύει διὰ τῆς θερμῆς προσευχῆς. Καὶ τῆς ἐσωτερικῆς περισυλλογῆς. Καὶ τῆς ἐντόνου ἀσκήσεως. Ζῆ μίαν συνεχῆ «Καθαρὰν Δευτέραν» αὐτοκριτικῆς. Καί, τοιοντοτρόπως, ἀντλεῖ δυνάμεις, διὰ τὴν ἐνισχύσῃ τὰς ψυχάς. Ἀγιάζει ἑαυτόν, «ἵνα πλείονα καρπὸν φέρῃ». Ἐγκύπτει εἰς μελέτας, διὰ τὴν μεταδίδῃ «φῶς Χριστοῦ» σωτήριον. Ἐργάζεται ἐφ' ἑαυτοῦ διὰ τὴν ἀνυποῖ τοὺς χριστιανοὺς εἰς ἀνωτέρας σφαίρας πνευματικότητος.

Πόσον ὠραῖον καὶ ὑψηλὸν τὸ ὑπόργημα τοῦ Ἱερέως! Ἰσταιται παρὰ τὸ πλευρὸν τοῦ ἀμαρτωλοῦ καὶ συντελεῖ διὰ τὴν καταστάσῃ οὗτος πολίτης τῆς ἐπουρανίου βασιλείας.

Ἄρχμ. ΠΑΝΤΕΛΕΗΜΩΝ ΜΠΑΡΔΑΚΟΣ

Δ)τῆς Ἱερᾶς Ἐξομολογήσεως παρὰ τῇ Ἀποστολικῇ Διακονίᾳ

ΙΕΡΟΤΕΛΕΣΤΙΚΑ, ΤΥΠΙΚΑ, ΣΧΟΛΙΑ

Φίλος ἱερέυς ἔλθων ἐσχάτως εἰς ἐπίσκεψίν μου ἐξ ἀφορμῆς τινος συνῆψε μετ' ἐμοῦ τὸν ἐξῆς διάλογον:

Φ. Σεβασμιώτατε, αἱ ἱεροτελεστικαὶ παρατηρήσεις σας γενικῶς εἶναι ὀρθαί. Πλὴν μεταξύ αὐτῶν ἀφίνετε ἀδικαιολογήτους μερικὰς θέσεις, τὰς ὁποίας ἀλλαχοῦ μὲν ρητῶς, ἀλλαχοῦ δὲ συμπερασματικῶς ὑποστηρίζετε. Μία τοιαύτη θέσις εἶναι ἡ ἐξῆς:

“Ὅτι οἱ λειτουργοῦντες κληρικοὶ πρέπει νὰ φέρωσιν ἐν τῷ Ναῷ τὰ καλυμμαύχιά των ἐκτὸς ὀρισμένων στιγμῶν ἢ σταθμῶν.

Ν. Ἐὰν διεπραγματευόμην τὰ θέματα ταῦτα ὑπὸ πάσας αὐτῶν τὰς ἀπόψεις, θὰ εἶχετε δίκαιον νὰ ζητῆτε δικαιολογίας καὶ θεολογικὰς καὶ λογικὰς καὶ εἴ τινας ἄλλας. Ἄλλ' ἐγὼ δὲν κάμνω περὶ αὐτῶν διαπραγμάτευσιν· ἐκθέτω μόνον τί ἐστὶ διατεταγμένον περὶ αὐτῶν, καὶ τοῦτο δὲν πιστεύω ὅτι δὲν τὸ θεωρεῖτε ἀρκετόν.

Φ. Ὡς πρὸς τὴν ἐποψιν «τοῦ ὅτι εἶναι διατεταγμένα» τὰ παρ' Ὑμῶν παρατηρούμενα δὲν ἔχω οὐδεμίαν ἀντίρρησην· ἐπιθυμῶ ὅμως νὰ ἔχω δικαιολογίαν τινὰ ἐν τῇ ψυχῇ μου περὶ τῆς ὀρθότητος αὐτῶν.

Ν. Ἐκθέτων διατάξεις τυπικάς, ἡ ἱεροτελεστικάς, δὲν ἔχω ὑποχρέωσιν νὰ κάμνω καὶ θεολογικὴν φιλοσοφίαν ἐπ' αὐτῶν. Ἀκροθιγῶς μόνον καὶ ἐνίοτε μόνον διὰ νὰ βεβαιώσω τὴν ἐμὴν γνώμην περὶ τῆς ὀρθότητος ἢ νὰ ἐξάρω τὸ ἄτοπον μιᾶς παραβάσεως, ἐπιχειρῶ καὶ τοιοῦτον, χωρὶς ὅμως καὶ νὰ εἰσέρχωμαι εἰς τὴν καθ' αὐτὸ διαπραγμάτευσιν.

Ν. Τὰ περὶ κεκαλυμμένης ἢ ἀκατακαλύπτου κεφαλῆς, ἀνεξαρτήτως τοῦ σχήματος ἢ τοῦ τύπου τοῦ καλύμματος κατὰ τὴν προσευχὴν, τὰ περὶ κουρᾶς, ἢ μὴ κουρᾶς κόμης, τὰ περὶ ξυρίσματος μύστακος ἢ πώγωνος παρὰ τοῦ Ἀποστόλου Παύλου (Α' Κορ. 11,18) καὶ ἐν τῇ Παλαιᾷ Διαθήκῃ (Λευϊτ. 19,27) λεγόμενα οὐδέποτε ἀπετέλεσαν θεῖον δίκαιον.

Καὶ τὸ θέμα τοῦτο ἀνεπτύχθη εἰδικῶς, μετὰ ἐρμηνείας θεολογικῆς καὶ ἐπιστημονικῆς τῶν τοῦ Ἀπ. Παύλου, ἡ δὲ διεξοδικὴ ἀνάπτυξις αὐτοῦ ἀπέκλεισεν ὀριστικῶς πᾶσαν ἀντιλογίαν τῶν προβαλλόντων αὐτὸ ἐν τῇ ἐφημερίδι «Καιροί» κατὰ τὸ 1919 (Ἰούλιον καὶ ἐξῆς)· καὶ ἀνέδειξεν αὐτὸ ὡς καιρικόν, μὲ τὴν ἐπίσης ἀναπτυχθεῖσαν ἀρμοδιότητα τῆς Ἐκκλησίας νὰ ρυθμίξῃ τὰ κατ' αὐτὸ ρητῶς ἢ σιωπηρῶς κατὰ τὴν ἰδίαν σκοπιμότητα.

Ἐξ ἀντιθέτου· ἐὰν ὑποτεθῇ ὅτι τὸ θέμα τῆς κουρᾶς, τοῦ ξυρίσματος, τοῦ ἀκατακαλύπτου ἢ κατακαλυπτοῦ τῆς κεφαλῆς, ἢ τῆς ἐτελεῖ θεῖον δίκαιον, ἔπρεπεν ἡ Ἐκκλησία νὰ εἶχεν ἀφορίσει

και να ἀφορίζη καθημερινῶς πάντας τοὺς ξυρίζοντας τὸν μύστακα και τὴν γενειάδα, ἄρρενας, ὡς και πάσας τὰς γυναῖκας, αἱ ὁποῖαι κείρουσι τὴν κόμην, ἢ εἰσέρχονται εἰς τοὺς ἱεροὺς ναοὺς κατὰ τὴν Θεῖαν λατρείαν ἀκάλυπτοι τὴν κεφαλὴν, ἰδίως δὲ θὰ εἶναι ὑποχρεωμένη να ἀφορίζη τὰ ὄργανα τῆς Ἀσφαλείας, τὰ ὁποῖα εἰσερχόμενα εἰς τοὺς ἱεροὺς ναοὺς και τὸ Ἱερὸν Βῆμα κατὰ πᾶσαν στάσιν τῆς θείας λατρείας διὰ να τηρήσωσι τὴν τάξιν (;) ἢ διὰ τὴν ἀσφάλειαν Ὑψηλῶν Προσώπων, φέρουσι τὰ πηλίκια αὐτῶν σφικτοδεμένα περὶ τοὺς τραχήλους των. Ἄλλ' ἢ Ἐκκλησία, ἀγαπητέ, δὲν πλανᾶται ποτε ἐν τῷ συνόλῳ της.

Φ. Πείθομαι Σεβασμιώτατε, ὅτι τὰ περὶ κουρᾶς και ἀκατακαλύπτου, ἢ κεκαλυμμένης κεφαλῆς δὲν ἀποτελοῦν θεῖον δίκαιον, και ὅτι εἰς τὴν ἀρμοδιότητα τῆς Ἐκκλησίας κεῖται να ρυθμίζη αὐτὰ κατὰ τὴν ἰδίαν σκοπιμότητα. Σᾶς πληροφορῶ δέ, ὅτι θὰ ἀναζητήσω ἐν τοῖς «Καιροῖς» τὴν ἐρμηνείαν τῆς τοῦ Παύλου γνώμης, ἵνα σχηματίσω ἐνσυνείδητον πεποιθήσιν, ὅτι δὲν ὑπάρχει θεῖον δίκαιον. Ἄλλ' ἀφοῦ δὲν πρόκειται περὶ θεῖου δικαίου, διατί δὲν θέλετε οὐδεμίαν μεταβολήν;

Ν. Δὲν ἀντιτίθεται κατ' ἀρχὴν οὐδὲ ἀπολύτως εἰς τὴν μεταβολὴν τῶν δυναμένων να μεταβληθοῦν, ἀλλ' ἀντιτίθεται ἀδιαλλάκτως εἰς τοὺς μεμονωμένους τύπους, τοὺς ἄνευ ἀρμοδιότητος, αὐθαιρέτως και ἀνευθύνως μεταβάλλοντας, οἱ ὁποῖοι ἀντιστάσεως μὴ οὔσης, ἀποβαίνουν οἱ ἐκθεμελιωταὶ τῆς ἀρμοδίας Ἐκκλησιαστικῆς Ἐξουσίας.

Φ. Σᾶς παρακαλῶ λοιπόν, ὑπὸ ποίας προϋποθέσεις εἶναι δυνατόν να γίνῃ μία μεταρρύθμισις ὑπὸ τῆς ἀρμοδίας Ἐκκλησιαστικῆς Ἀρχῆς;

Ν. Ὑπὸ τὰς ἐξῆς: 1) Αἱ πραγματικαὶ βάσεις, ἐπὶ τῶν ὁποίων ἐστηρίχθη ἐν καθεστῶς και καθιερώθη, να μὴ εἶναι ὀρθοὶ ἀποδεδειγμένως, ἢ να ὑπῆρξαν μὲν ὀρθαί, ἀλλὰ διὰ μίαν ὀρισμένην καιρικὴν περίστασιν. 2) Νὰ εἶναι ἀποδεδειγμένη ἢ ἀνάγκη τῆς μεταβολῆς. 3) Νὰ μὴ ἔχουν προκύψει νεώτεροι λόγοι σαλεύοντες ἐν ἰσχυρῶν καθεστῶς, οὐδὲ να ὑπάρχουν μὲν τοιοῦτοι (σαλεύοντες), ἀλλὰ να ἀναφαίνωνται και ἄλλοι ἐνισχύοντες αὐτὸ ἀπὸ ἄλλων ἀπόψεων. 4) Ὁ τύπος, ἢ τὸ σχῆμα, τῆς μεταβολῆς να μὴ στηρίζεται ἐπὶ σαθρῶν δικαιολογιῶν και ἐρεισμάτων και τέλος ἢ μεταβολὴ να ἀπορρῆ ἀπὸ τὴν ἀρμοδίαν Ἐκκλησιαστικὴν ἀρχήν.

Φ. Πόσον θὰ ἐπεθύμουν να μοὶ ἀνελύσετε διὰ συγκεκριμένων παραδειγμάτων τὰς προϋποθέσεις ταύτας. Ἄλλ' ὁμολογῶ, ὅτι μετὰ τὴν κατακρήμνισιν τοῦ ὡς ἄνω ὀχυρώματος τοῦ θεῖου δικαίου, μὲ τὸ ὁποῖον μᾶς ἐξηγοῦν οἱ εἰσηγηταὶ τὴν προβολὴν

Ο ΚΛΗΡΟΣ ΩΣ ΑΓΡΥΠΙΝΟΥΣΑ ΣΥΝΕΙΔΗΣΙΣ

Αἱ συνειδήσεις, αἱ ὁποῖαι ἀγρυπνοῦν, ἔχουν διαπιστώσει τὴν πνευματικὴν κυοφορίαν τῆς ἐποχῆς μας. Καὶ αἰσθάνονται ὡς καθήκον νὰ προετοιμάσουν τὸν ἄνθρωπον διὰ τὰς νέας πραγματικότητας, ποῦ θὰ προέλθουν ἀπὸ τὰ νεώτερα ἐπιτεύγματα τῆς Ἐπιστήμης.

Καὶ ὁ Κλῆρος πρέπει νὰ εἶναι ἀγρυπνοῦσα συνείδησις, κοχλάζουσα ἀπὸ ζῆλον Χριστοῦ καρδία· καὶ φωτεινὴ διάνοια, ἱκανὴ νὰ ἡγήται τοῦ ποιμνίου. Τὰ νέα ἐπιτεύγματα τῆς Ἐπιστήμης («Δορυφόροι» κτλ.) πρέπει ν' ἀντιμετωπισθοῦν ὑπὸ τὸ Ἐυαγγελικὸν κήρυγμα, ὅτι «Υἱοὶ Θεοῦ ἔσμεν». Πρέπει νὰ ἀντιμετωπίζωμεν τὴν σύγχρονον πραγματικότητα, οὐχὶ μόνον μὲ τὸ ἐσχατολογικὸν πνεῦμα, τὸ ὁποῖον ἐνδέχεται νὰ δίδῃ παρηγορίαν εἰς τὰς ἐμφορουμένας ἀπὸ μυστικισμὸν καρδίας, ὅχι ὅμως καὶ ἱκανοποιήσιν διὰ τοὺς ἀνθρώπους τῶν πνευματικῶν ἀναζητήσεων, ὅτινες πλεονάζουν σήμερον. Πρέπει ἐπὶ πλέον νὰ λάβωμεν ὑπ' ὄψιν, ὅτι μέσα εἰς τὸν ἄνθρωπον ὑπάρχει ἡ πνοὴ τοῦ Θεοῦ. Καὶ ἐπομένως πρέπει νὰ μᾶς ἔχη γίνεαι ἀντιληπτόν, ὅτι ὁ σημερινὸς ἄνθρωπος διὰ τὰ ποικίλα τοῦ προβλήματα ζητεῖ καὶ μίαν πνευματικὴν διαφώτισιν, ἀρκετὰ ἰσχυρὰν εἰς τὸ νὰ τοῦ ἐνδυναμώσῃ τὴν πίστιν τοῦ πρὸς τὸν Χριστὸν καὶ τὰς πνευματικὰς ἀξίας τοῦ πολιτισμοῦ. Ἀληθῶς πολλὰ ζητεῖ ἡ ἐποχὴ μας ἀπὸ τὸν Κλῆρον. Καὶ ἂν οὗτος δὲν δύναται νὰ τὰ προσφέρῃ, γεννᾷ διὰ τὴν Ἐκκλησίαν δόξνας ὡς ἀδυνατοῦσαν νὰ δώσῃ λύσεις καὶ ἀπαντήσεις εἰς τὰ προβλήματα τοῦ σημερινοῦ ἀνθρώπου.

Δὲν νομίζω ν' ἀμφιβάλλῃ κανεὶς διὰ τὴν καλὴν καὶ πλήρη ἱερατικὴν μας κατάρτισιν. Τὸ ποιμνιὸν μας, ὅμως, τοῦ ὁποίου τὸ διανοητικὸν ἐπίπεδον ὄλοεν καὶ ἀνυψοῦται καὶ τὰ πνευματικὰ του ἐνδιαφέροντα εὐρύνονται, ζητεῖ ἀπὸ τὸν Κλῆρόν του, πλην τῆς ἀγιωσύνης θείου, νὰ ἔχη καὶ τὸ προβάδισμα τῆς φωτεινῆς

τῆς ἀκατακαλύπτου κεφαλῆς, δὲν βλέπω προϋπόθεσιν τινα συνηγοροῦσαν ὑπὲρ τοῦ ἀκατακαλύπτου· τοῦναντίον βλέπω ἐνώπιόν μου προβαλλούσας ἀρκετὰς ἀπόψεις συνηγορούσας ὑπὲρ τῆς κεκαλυμμένης κεφαλῆς· πρακτικὰς, ψυχολογικὰς, αἰσθητικὰς, ἰδίως δὲ αἰσθητικὰς· καὶ θὰ ἐπανεέλθω, εἰ καὶ μετὰ κόπου, διὰ τὴν δύναμιν τῆς κτηθείσης συνηθείας, εἰς τὴν καθιερωμένην κάλυψιν.

Ν. Πολὺ ὀρθῶς. Δυστυχῶς ὅμως δὲν δυνάμεθα νὰ εἰσέλθωμεν εἰς τὰς ἄλλας ἀπόψεις. Ἀρκεῖ ὅτι τὰς βλέπετε καὶ σεῖς, καὶ σᾶς ἐπηρεάζουν ἀρκούντως.

† Ὁ πρ. Νευροκοπίου ΓΕΩΡΓΙΟΣ

γνώμης· και τὴν ἐνημερότητα γύρω ἀπὸ τὰ σύγχρονα διδάγματα τῆς φιλοσοφίας, ἐπιστήμης, ὡς και τὰς κατευθύνσεις τῆς λογοτεχνίας, ἢ ὅποια μοιραίως ἐπηρεάζει τὰς σκέψεις του.

Τὰ μεγάλης κυκλοφορίας ξένα βιβλία και κινηματογραφικὰ ἔργα, π. χ. «Ὁ Χιτὼν τοῦ Χριστοῦ», «Τὰ σταφύλια τῆς ὀργῆς» κ. ἄ., τὰ ὅποια ἀρδεύουν τὰς ψυχικὰς ρίζας τοῦ ποιμνίου μας, μὲ πᾶν ἄλλο ἢ Ἑλληνορθόδοξα μηνύματα, δὲν πρέπει νὰ μείνουν χωρὶς ἀντίδοτον συγκίνησιν και διδαχὴν.

Και αὐτὴ θὰ προέλθῃ ἀπὸ τὸν Κλήρον, ὅστις δὲν πρέπει νὰ παραμῆνῃ αἴγλη τοῦ παρελθόντος, ἀλλὰ ἐγγύησις τοῦ παρόντος και ὑπόσχεσις φωτεινοτέρου μέλλοντος.

Και τὸ ἑλληνικὸν ἔργον «Ὁ Χριστὸς ξανασταυρώνεται» τοῦ Ν. Καζαντζάκη, τὸ ὅποῖον προβάλλεται εἰς τοὺς κινηματογράφους τῆς Ἑλλάδος, θὰ ἐνδυναμώσῃ πολλὰς ἀμφιβολίας και ἐρωτήματα μέσα εἰς τὴν καρδίαν τοῦ λαοῦ μας. Και ἀλλοίμονόν μας, ἂν τοῦ κάμωμεν στείραν ἀπλῶς και κατὰ μέτωπον πολεμικὴν· και ὄχι ἔξαρσιν τῆς κοινωνικῆς δράσεως τοῦ Παπαφώτη.

Τὸ ἔργον αὐτό, ὡς γνωστὸν, δὲν εἶναι καθαρῶς θρησκευτικῆς μεταφυσικῆς πίστεως, ἀλλὰ ὑπερβολικὸν μαστίγιωμα τῆς ἀπειθείας τοῦ χριστιανικοῦ διώματος ἀπὸ τὴν ζωὴν μιᾶς μικρᾶς εὐτυχῶς μερίδος ἀναξίων λειτουργῶν τῆς Ἐκκλησίας μας. Τοιοῦτοι ὅμως ἀνάξιοι λειτουργοὶ ὑπάρχουν και εἰς ὅλας τὰς μὴ Ἑλληνορθόδοξους Ἐκκλησίας· και μάλιστα ἡ Ἐκκλησία μας ἐν συγκρίσει μὲ τὸν ἀριθμὸν και τὸ μορφωτικὸν ἐπίπεδον τοῦ Κλήρου της ἔχει τοὺς ὀλιγωτέρους «Παπαγρηγόρηδες». Ἀλλὰ ὅστερεϊ εἰς σύγχρονα μέσα εἰς τὸ νὰ γνωρίσῃ εἰς τὸ ποιμνιὸν της τὴν διακονίαν τοῦ Παπουλάκου, Κοσμᾶ τοῦ Αἰτωλοῦ, Παπαφώτη» κ. ἄ.

Και ὅμως καμία Ἑλληνικὴ κινηματογραφικὴ Ἑταιρεία δὲν θὰ εἶχε ἀντίθετον γνώμην εἰς τὸ νὰ ἀναλάβῃ «τὸ γύρισμα» τοῦ Παπουλάκου τοῦ Κ. Μπασιτᾶ, ἂν ἔχῃ ἐξησφαλισμένην τὴν ἠθικὴν βοήθειαν τῆς Ἐκκλησίας μας.

Νομίζω ὅτι ἡ φωνὴ τῆς Ἐκκλησίας μας πρέπει νὰ ἀκούεται μέσα εἰς τὰς αἰθούσας τοῦ κινηματογράφου μὲ τὴν αἴγλην τῆς ὀθόνης, τοῦ Ραδιοφώνου, τῆς τηλεοράσεως, καθὼς γίνεται ἐδῶ εἰς τὴν Ἀμερικὴν, και νὰ μὴ λείπῃ τὸ θρησκευτικὸν ἄρθρον ἀπὸ τὸν ἡμερήσιον τύπον τῆς μεγάλης κυκλοφορίας.

Δὲν εἶναι αἱ νέαι φιλοσοφικαὶ ἐρμηνεῖαι περὶ τῆς ζωῆς και θανάτου, ποὺ ἐνισχύουν τοὺς δισταγμοὺς τοῦ ἀνθρώπου, εἰς τὸ νὰ μὴ ἀνέλθῃ τὴν κλίμακα τῶν χριστιανικῶν ἀρετῶν, ἀλλὰ και τὸ ὑπόβαθρον τῆς θελήσεώς του.

Πρέπει νὰ ἐνισχύσωμεν τὴν θέλησιν τοῦ συγχρόνου ἀνθρώ-

ΕΝΩ ΑΡΧΙΖΕΙ Η ΝΕΑ ΠΕΡΙΟΔΟΣ

ΟΙ ΕΚΚΛΗΣΙΕΣ ΣΗΜΑΝΤΙΚΟΣ ΠΑΡΑΓΩΝ ΤΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΤΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΕΩΣ ΑΥΤΟΥ

ΟΙ ΞΕΝΟΙ ΘΑ ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ ΓΝΩΡΙΣΟΥΝ ΟΤΙ ΤΟ ΕΛΛΗ-
ΝΟΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΟΝ ΠΝΕΥΜΑ ΕΜΕΙΝΕ ΑΚΑΤΑΛΥΤΟ

ΤΙ ΘΑ ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ ΓΙΝῃ

Τὰ κύματα τῶν περιηγητῶν θάρχισουν σὲ λίγες μέρες νὰ κατα-
κλύζουν καὶ πάλιν τὴν ἑλληνικὴ πρωτεύουσα. Εἶναι ἡ ἐποχὴ ποὺ
ἀρχίζει ὁ ἑαρινὸς τουρισμὸς. Ἡ ἑλληνικὴ ἀνοιξίς, αὐτὴν ποὺ τὴν
ἐτραγουδῆσαν τόσοι ποιηταὶ καὶ πρὸ ἀρκετῶν χρόνων σ' ἓνα ἀξιό-
λογο βιβλίον τοῦ ὀ γερμανοῦ ποιητῆς Ζέραρντ Χάουπτμαν, ἀποτελεῖ
πάντοτε τὸ προσκλητήριον σάλπισμα γιὰ ὅσους ἐσκέφθησαν καὶ
ὄνειρεύθησαν νὰ ἐπισκεφθοῦν καὶ ἀπολαύσουν τὴν χώρα μας.
Ἐνα θαῦμα ἡ ἀττικὴ ἰδίως φύσις τὴν ἐποχὴν αὐτὴ τῆς προανοίξεως,
ποὺ ἐδημιούργησε ἀπὸ αἰῶνων τὴν λατρείαν πρὸς τὴν φύσιν. Ἡ φυ-
σιολατρεία τῶν ἀρχαίων ἦταν μία λατρεία πρὸς θεότητα, ποὺ
κάθε μιὰ ἀπὸ αὐτὲς ἦταν στενὰ συνδεδεμένη πρὸς τὶς διάφορες
μορφὰς καὶ ἐκδηλώσεις τῆς φύσεως: τὸ πράσινον, τὸ βουνόν, τὴν
θάλασσαν. Ἡ ἰδικὴ μας χριστιανικὴ θρησκεία δὲν ὑπῆρξε ξένη ἐπί-
σης πρὸς τὴν ἑλληνικὴν φυσιολατρείαν. Ἡ ὁμορφία τῆς φύσεως,
ὡς θεοῦ δημιουργήματος, δὲν ἔπαυσε νὰ προκαλῆ πάντοτε τὴν ὑπο-
βλητικώτερη καὶ ὠραιότερη ψυχικὴ ἀνάτασι πρὸς τὸν ὑψιστὸν δη-
μιουργόν. Καὶ ἡ ποίησις τῆς ἑλληνικῆς φύσεως ὑπῆρξε πάντοτε καὶ
αὐτὴ συνδεδεμένη μὲ τὴν ποίησιν τὴν χριστιανικὴν. Οἱ λάτρεις τοῦ
βουνοῦ καὶ τῆς ὑπαίθρου ἀπολαμβάνοντες τὰ θεῖα δῶρα, ποὺ προσ-

που. Διὰ τοῦτο χρειαζόμεθα νέους κύκλους γνώσεων περὶ τῆς ψυ-
χολογίας τοῦ ἀνθρώπου καὶ διὰ τὰ προβλήματα τοῦ. Καὶ νέας
μεθόδους, διὰ νὰ τὸν οδηγήσωμεν μακρὰν τοῦ κακοῦ ἑαυτοῦ του,
πρὸς τὰς αἰωνίους ἀξίας τοῦ Χριστιανισμοῦ.

Διότι ἐνδέχεται τὰ νεώτερα ἐπιτεύγματα τῆς Ἐπιστήμης νὰ
μᾶς παρουσιάσουν νέον Εὐκλείδειον ἄνθρωπον κατὰ πολὺ πλέον
ἐπίγειον τοῦ παλαιοῦ. Καὶ διὰ τοῦτο, ὡς κληρὸς, δεόν νὰ εἴμεθα
ἀγρυπνοῦσα συνείδησις· ἀδιαλείπτως ἐμπλουτίζοντες τὰς γνώσεις
μας καὶ τὰς φροντίδας μας πρὸς ἐπιστροφὴν τοῦ ἀνθρώπου εἰς
τὸν Θεόν. Καὶ πρὸς ἀφύπνισιν τοῦ ἐνδιαφέροντός του διὰ τὴν
ἀνω Ἱερουσαλήμ.

Mansfield, Ohio

Ἱερεὺς ΖΑΝΟΣ ΓΟΥΓΟΥΤΑΣ

φέρει σ' αὐτοὺς ἢ φύσις, μὲ τὸ πράσινο χᾶδι τῆς καὶ μὲ τὸ λικνιστικὸ νανούρισμα τοῦ κελαρύσματος τῶν τρεχομένων νερῶν τῆς, αἰσθάνονται πάντοτε τὴν ἀνάγκη νὰ ἐπικοινωνήσουν μὲ τὸν Θεὸν καὶ νὰ προσφέρουν ἀθέλητα τὸν φόρον τῆς εὐγνωμοσύνης τους γιὰ τὰ θεῖα δῶρά του. Γι' αὐτὸ καὶ τὰ ἐκκλησιάκια παντοῦ στὶς πλαγιές· καὶ στὶς κορφές ἀκόμη τὶς ψηλότερες τῶν βουνῶν. Γι' αὐτὸ στὸ δρόμο τῆς ἐξοχῆς ἓνα μικρὸ εἰκονοστάσι προκαλεῖ πάντα τὸν εὐλαβικὸ σταθμὸ τοῦ ἕλληνα, ἀλλὰ καὶ τοῦ ξένου διαβάτη καὶ ἐπισκέπτη.

Μὰ ἄς ξαναγυρίσουμε στὴν ἐποχὴ τοῦ ἐαρινοῦ τουρισμοῦ, ποὺ προμηνύεται καὶ ἐφέτος ζωηρῆ, μὲ τὴν ἐπικείμενη κἀθοδο στὴν Ἑλλάδα χιλιάδων ξένων ἀπὸ ὅλες τὶς εὐρωπαϊκὲς ἰδίως χῶρες. Ὁ ὄργανισμὸς τοῦ τουρισμοῦ, ποὺ καταβάλλει κάθε προσπάθεια γιὰ τὴν ἀνάπτυξι τῆς τουριστικῆς ἰδέας, ἴσως νὰ μὴν ἔδωκε τὴν δέουσα προσοχὴ στὸν μεγάλο τουριστικὸ παράγοντα: τὶς ἐκκλησιές. Ἡ πρωτεύουσα, ἀλλὰ καὶ οἱ περισσότερες μεγάλες πόλεις τῆς Ἑλλάδος ἐμφανίζουν ἓνα πλῆθος ἐκκλησιῶν μεγάλων καὶ μικρῶν, ποὺ ἡ καθεμίᾳ τους ἔχει τὴν ἰστορία τῆς, καὶ τὸ ἐνδιαφέρον τῆς ἀπὸ πάσης πλευρᾶς. Ὅσον καὶ ἂν οἱ πόλεις ἀλλὰξαν ὠρισμένες ἀνθρώπινες συνθῆκες, ὅσον καὶ ἂν τὸ πνεῦμα τῆς προόδου ἐπέρασε ὡσὰν ὀδοστρωτῆρας ἐπάνω ἀπὸ παραδόσεις καὶ συναισθήματα, τίποτε ὡς τόσο δὲν κατώρθωσε νὰ ἀλλάξῃ τὸ θρησκευτικὸ αἶσθημα καὶ τὸ ἐνδιαφέρον, πρὸς ὅ,τι σχετίζεται μὲ τὴν θρησκεία ἐνὸς τόπου καὶ ἐνὸς λαοῦ. Αὐτὴν τὴν ἀλήθειαν τὴν διαπιστώνει κανεὶς ἀπολύτως, ἀντικρῶζοντας διαρκῶς ὀμάδες-ὀμάδες ξένων περιηγητῶν, ποὺ ἐπισκέπτονται τὶς ἐκκλησιές τῆς πρωτεύουσας, καὶ τὴν εὐλάβεια μὲ τὴν ὁποῖαν ζητοῦν πληροφορίες καὶ περιεργάζονται τὶς μικρότερες ἰδίως ἐκκλησιές. Ἡ περιέργειά τους δὲν στρέφεται πρὸς τὰ καλλιτεχνικὰ «βιτρό»), ὅπως τῶν καθολικῶν ἐκκλησιῶν τῆς Ρώμης καὶ ἄλλων μεγάλων κέντρων τῆς Δύσεως. Γνωρίζουν οἱ περισσότεροι ἀπὸ τοὺς ἐπισκέπτας τῆς χώρας μας τὸν ρόλο ποὺ ἔπαιξε πάντοτε ἡ ὀρθόδοξος ἐκκλησία στὴν ἐθνικὴ ἰστορία καὶ τὴ ζωὴ. Καὶ γι' αὐτὸ, στὰ μάτια καὶ στὴν συνείδησι τῶν περισσοτέρων, κάθε ἐκκλησία εἶναι καὶ ἓνα κομμάτι ἰστορίας ἑλληνικῆς καὶ χριστιανικῆς. Γνωρίζουν ὅμως τὶς ἐκκλησιές, ποὺ θὰ πρέπει νὰ ἐπισκέπτονται στὸ πέρασμά τους ἀπὸ τὴν Ἀθήνα, τὴν Θεσσαλονίκην καὶ πολλὰς ἄλλας πόλεις;

Αὐτὸ τὸ ἐρώτημα θὰ πρέπει νὰ θέσῃ ὁ ὄργανισμὸς τοῦ ἑλληνικοῦ Τουρισμοῦ καὶ νὰ κατανοήσῃ τὴν σημασία καὶ τὸ ἐνδιαφέρον τῶν ἐκκλησιῶν μας, μεγάλων καὶ μικρῶν, ὡς τουριστικοῦ παρά-

γοντος. Δεδομένου ὅτι ὁ Τουρισμὸς ἀποβλέπει εἰς τὴν ἐνίσχυσιν καὶ οἰκονομικῶν πόρων, ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν γνωριμίαν τοῦ πνεύματος τῶν λαῶν, διὰ τὴν Ἑλλάδα βασικὸς σκοπὸς θὰ πρέπει ἴσως νὰ εἶναι ἡ γνωριμία τῶν ξένων ἐπισκεπτῶν τῆς μὲ τὸ ἑλληνοχριστιανικὸ πνεῦμα, ὡς συνέχειαν τοῦ ἀρχαίου καὶ τοῦ μεταγενεστέρου βυζαντινοῦ πνεύματος καὶ πολιτισμοῦ. Τὰ χριστιανικὰ παλῆα κτίσματα, ποὺ συνεχίζουσι νὰ εἶναι οἱ προσευχητήριοι οἴκοι, μὲ τὸν ἐσωτερικὸν τοὺς καλλιτεχνικὸν διάκοσμο, προσφέρονται ὡς τὰ καταλλήλοτερα πρὸς τὸν σκοπὸν αὐτόν. Αὐτὲς τὶς ἐκκλησίες, ποὺ εἶναι σκορπισμέναι σὲ κάθε πόλι, ποὺ ἀποτελεῖ κέντρο ἑλληνικοῦ καὶ διεθνοῦς τουρισμοῦ, θὰ πρέπει νὰ ξεχωρίσῃ καὶ ὑπογραμμίσῃ ὁ ἑλληνικὸς Τουρισμὸς στὰ προγράμματα τῶν ἐξορμήσεων καὶ τῶν ἐπισκέψεων τῶν ξένων. Ἡ προπαγάνδα τοῦ ἑλληνικοῦ ἐνδιαφέροντος ἀπὸ φυσικῆς καὶ ἱστορικῆς πλευρᾶς εἶναι ἀνάγκη ἀσφαλῶς νὰ περιλαμβάνῃ καὶ τὶς ἐκκλησίες. Δὲν εἶναι μόνον ὁ καθεδρικός ναὸς ποὺ πρέπει νὰ κινήτῃ τὸ ἐνδιαφέρον, καθὼς συμβαίνει μὲ τοὺς καθεδρικοὺς ναοὺς τῶν ἄλλων μεγάλων εὐρωπαϊκῶν πρωτευουσῶν. Ἡ Ἑλλάς δὲν ἔχει νὰ ἐπιδείξῃ ναοὺς ὅπως τοῦ Ἁγίου Πέτρου τῆς Ρώμης, τοῦ Ἁγίου Παύλου τοῦ Λονδίνου, καὶ ἄλλους τῆς Εὐρώπης, ἀλλ' ἔχει ἐκκλησίες καὶ μὲ βυζαντινὴν ἀρχιτεκτονικὴν καὶ μὲ διακόσμησι καλλιτεχνικὴ ἐποχῶν παλαιῶν καὶ μὲ ἀτμόσφαιρα ποὺ ἀναδίδει τὸ ἄρωμα μιᾶς ἱστορικῆς διαδρομῆς. Τὰ παρεκκλήσια, τὰ μοναστήρια στὰ βουνὰ γύρω, ἀλλὰ καὶ ἓνα ἄλλο πλῆθος ἐκκλησιῶν μέσα εἰς αὐτὰς τὶς πόλεις, θὰ μπορούσαν νὰ προσφέρουσι τὴν καλλίτερη ἐπίδειξι τοῦ ἑλληνοχριστιανικοῦ πνεύματος. Μιὰ εἰδικὴ ὑπηρεσία θὰ μπορούσε νὰ συντελέσῃ στὴν ἀνάπτυξιν τῆς τουριστικῆς ἰδέας καὶ ἀπὸ τῆς θρησκευτικῆς αὐτῆς καὶ πολιτιστικῆς πλευρᾶς. Ἡ καθοδήγησις τῶν ἐπισκεπτῶν τῆς Ἑλλάδος καὶ πρὸς τὶς χριστιανικὰς κυριώτερας ἐκκλησίας τῆς, μὲ τὴν λεπτομερειακὴν ἀνάπτυξιν τῆς ἱστορικῆς καὶ καλλιτεχνικῆς τῶν σημασίας, θὰ προσφέρῃ δίχως ἀμφιβολίαν ἓνα καινούργιον σταθμὸν στὴν ἀνάπτυξιν τῆς γενικώτερης τουριστικῆς ἰδέας. Θὰ γνωρίσουν οἱ ξένοι τὸν πολιτισμὸν τὸν Ἑλληνικὸν καὶ ἀπὸ τῆς θρησκευτικῆς χριστιανικῆς πλευρᾶς. Καὶ θὰ ἀντιληφθοῦν τότε ἀπόλυτα, πῶς μὲ ὑψωμένον τὸν σταυρὸν ὡς σύμβολον μιᾶς ὑπέρτατης συμμαχικῆς συμπαραστάσεως καὶ προστασίας, ἡ ἑλληνικὴ φυλὴ στὸ πέρασμα τῶν αἰῶνων διετήρησε τὴν δυναμικότητά της, ὡς ἔκφρασιν τῆς ἀκατάλυτης αἰωνιότητός της. Στάθηκε εὐλαβικὴ πάντα μπροστὰ στὸ Θεὸ καὶ διατήρησε τὴν θρησκευτικότητά της σὲ ὅλες τὶς ἐποχὰς καὶ σὲ ὅλες τὶς περιστάσεις της. Οἱ ἐκκλησίες δείγματα βροντόφωνα καὶ ἀκατάλυτα.

ΒΑΣ. ΗΛΙΑΔΗΣ

ΟΙ ΠΕΡΙ ΙΕΡΩΣΥΝΗΣ ΛΟΓΟΙ
ΤΟΥ ΙΕΡΟΥ ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ

ΛΟΓΟΣ ΤΕΤΑΡΤΟΣ

379. Ἄν δὲ φανερωθῆ, πῶς γὰρ τίποτε ἀπ' αὐτὰ δὲν εἶναι ὑπεύθυνος καὶ προφασίζεται πῶς ἐξεγελάσθηκε ἀπὸ τὴν ὑπόληψιν τοῦ κόσμου· καὶ στὴν περίστασιν αὐτή, δὲν μένει βέβαια ἀτιμώρητος· τιμωρεῖται ὅμως κάπως λιγώτερο ἀπ' αὐτὸν ποὺ ἐχειροτονήθηκε.

—Γιὰ ποιὸ λόγο, τέλος πάντων; γιατί αὐτοὶ μὲν ποὺ ἐκλέγουν, εἶναι φυσικὸ νὰ φθάνουν σ' αὐτὴν τὴν ἀπόφασιν, ἐπειδὴ ἐξεγελάσθησαν ἀπὸ μιὰ ψεύτικη φήμη. Αὐτὸς ὅμως ποὺ ἐκλέγηκε, δὲν εἶναι δυνατὸν πλέον νὰ ἰσχυρίζεται, ὅτι «δὲν τὸν ἤξερε τὸν ἑαυτὸ του, καθὼς λένε γι' αὐτὸν οἱ ἄλλοι». Ἐπειδὴ λοιπὸν πρόκειται νὰ τιμωρηθῆ βαρύτερα ἀπ' αὐτοὺς ποὺ τὸν ἐδιάλεξαν, γι' αὐτὸ τὸ λόγο ἀκριβῶς, πρέπει νὰ κἀνῃ τὴ δοκιμασίαν τοῦ ἑαυτοῦ του μὲ περισσότερη προσοχή· κι' ἂν τυχὸν ἐκεῖνοι τὸν βιάζον, χωρὶς νὰ τὸν ξέρουν, νὰ δεχθῆ, νὰ πάη καὶ νὰ τοὺς ἐξηγήσῃ καθαρὰ, τοὺς λόγους, ποὺ θὰ τοὺς κάμουν νὰ μὴ βρίσκωνται πλέον στὴν πλάνη· κι' ἀφοῦ ἔτσι ἀποδείξῃ τὸν ἑαυτὸν του πῶς εἶναι ἀνάξιος γιὰ τὴ δοκιμασίαν αὐτὴν, θάποφύγῃ τὸ βάρος μιᾶς τόσο μεγάλης εὐθύνης.

380. Γιατί, πές μου, γιὰ ποιὸ λόγο, προκειμένου ν' ἀποφασίσουμε γιὰ ἐκστρατεία, γιὰ ἐμπόριο, γιὰ καλλιέργεια καὶ γιὰ ὁποιοδήποτε ἄλλο ἐπαγγελματικὸ ζήτημα, οὔτε ὁ γεωργὸς θὰ ἐπροτιμοῦσε τὰ ταξίδια, οὔτε ὁ στρατιώτης νὰ καλλιεργῆ τὴ γῆ, οὔτε κι' ὁ καπετάνιος τὸν πόλεμον, κι' ἄς τοὺς ἐφοβέριζε ὁποιοσδήποτε μὲ χίλιους θανάτους; δὲν εἶναι ἄλλος, παρὰ ἐπειδὴ εἶναι φανερό, πῶς προβλέπει τὸν κίνδυνον ἀπὸ τὴν ἀπειρία του.

381. Ἐπειτα, ἐκεῖ μὲν ποὺ ἡ βλάβη μας εἶναι

ἀσήμαντη, θάμαστε τόσο πολὺ προνοητικοὶ καὶ δὲν θὰ ὑποχωροῦμε στὴν πίεση αὐτῶν ποὺ μᾶς βιάζονται· ὅπου δὲ περιμένει αἰώνια κόλαση αὐτοὺς ποὺ δὲν ξέρουσι νὰ χρησιμοποιοῦν ὅπως πρέπει τὴν ἱερωσύνη, θάναλάβωμε, ἀπλῶς καὶ ὡς ἔτυχε, τόσο μεγάλο κίνδυνο, μὲ τὴν πρόφασιν, πὼς ἄλλοι μᾶς ἐξαναγκάζουν; Αὐτὸς ὅμως ποὺ θᾶναι τότε ὁ κριτὴς μας γι' αὐτά, δὲν θὰ τ' ἀνεχθῆ.

382. Γιατὶ τὸ σωστὸ βέβαια θάτανε, νὰ δείξωμε πολὺ μεγαλύτερη σταθερότητα γιὰ τὰ πνευματικὰ ζητήματα ἀπὸ τὰ σαρκικά. Τώρα δὲ βρισκόμαστε, πὼς οὔτε καὶ τὴν ἴδια δὲν ἔχομε φανερώσει.

383. Γιὰ πὲς μου, ἂν ἀναθέταμε μιὰ δουλειὰ μας σὲ κάποιον, ἐπειδὴ ἐνομίσαμε πὼς ξέρει ἀπὸ οἰκοδομῆς, ἐνῶ κάθε ἄλλο παρά τεχνίτης οἰκοδόμος εἶναι, κι' αὐτὸς τὸ παραδεχότανε· κ' ὕστερα, μόλις καταπιανότανε μὲ τὰ ὑλικά ποὺ τοῦχαμε ἐτοιμάσει γιὰ τὸ κτίσιμο, θάφάνιζε καὶ τὰ ξύλα καὶ τὶς πέτρες, καὶ θάφτανε τὸ σπίτι μας ἔτσι, ὥστε ἀμέσως νὰ γκρεμισθῆ· ἀρὰ γε θὰ τοῦφτανε γιὰ ἀπολογία του, τὸ ὅτι ἐξαναγκάσθηκε ἀπὸ ἄλλους, καὶ τὸ ὅτι δὲν ἦλθε μόνος του; Ποτέ. Καὶ πάρα πολὺ εὐλόγα βέβαια, καὶ μ' ὅλο τὸ δίκιο.

384. Καὶ λοιπὸν, γι' αὐτὸν μὲν ποὺ καταστρέφει ξύλα καὶ πέτρες δὲν ὑπάρχει καταφυγὴ γιὰ νὰ σωθῆ καὶ γιὰ ν' ἀποφύγῃ τὴν τιμωρία του· αὐτὸς δὲ ποὺ ἀφανίζει ψυχὲς καὶ ποὺ τὶς οἰκοδομεῖ ἀπρόσεκτα, πιστεύει πὼς τοῦ εἶναι ἀρκετὸς ὁ ἐξαναγκασμὸς του ἀπὸ τοὺς ἄλλους, γιὰ νὰ τὴν ἀποφύγῃ;

385. Καὶ πὼς δὲν εἶναι αὐτὸ πολὺ μεγάλη βλακεία; Γιατὶ δὲν προσθέτω ἀκόμη καὶ τὸ ἄλλο· ὅτι δηλαδὴ αὐτὸν ποὺ δὲν θέλει, κανένας δὲν θὰ μπορέσῃ ποτὲ νὰ τὸν ἐξαναγκάσῃ. "Ἄς δεχθοῦμε ὅμως, πὼς πραγματικὰ ἔχει ὑποστῆ ἀμέτρητον ἐξαναγκασμὸ καὶ χίλιες δυὸ πονηριές, ὥστε νὰ ὑποκύψῃ. Αὐτὸ λοιπὸν θὰ τὸν γλυτώσῃ ἀπὸ τὴν τιμωρία; "Ὁχι, σᾶς παρακαλῶ. "Ἄς μὴν ἐμπαίζωμε, σὲ τόσο βαθμὸ, τοὺς ἑαυτοὺς μας· κι' ἄς μὴν ὑποκρινώ-

μαστε, πώς τάχα δὲν ξέρομε αὐτά, πού και στὰ μωρὰ παιδιὰ ἀκόμα εἶναι ὀλοφάνερα. Γιατὶ βέβαια, και στὴν ὥρα τῆς λογοδοσίας μας, καθόλου δὲν θὰ μπορέση νὰ μᾶς ὠφελήση αὐτὴ ἡ προσποίηση τῆς ἀγνοίας.

386. Δὲν ἀγωνίσθηκες προσωπικὰ για νὰ τὸ πάρης τὸ ἀξίωμα αὐτό, μολονότι εἶχες συναίσθηση τῆς ἀδυναμίας σου; Λαμπρὰ και περίφημα. Θᾶπρεπε λοιπόν, κι' ὅταν οἱ ἄλλοι σοῦ τὸ ἐπρότειναν, νὰ τάρνηθῆς, με τὴν ἴδια προαίρεση. Ἡ ὅταν μὲν δὲν σ' ἐκαλοῦσε κανεὶς, τότε ἐσύ κι' ἀνήμπορος ἦσουνα και ἀκατάλληλος· ὅταν ὅμως εὐρέθησαν αὐτοὶ πού θὰ σοῦ τῶδιναν, ἐγίνηκες ξαφνικὰ δυνατός;

387. Αὐτὰ ὅλα εἶναι για γέλοια· και μωρολογίες· κι' ἀξίζουν τὴν πιὸ μεγάλη τιμωρία. Και γι' αὐτὸ τὸ λόγο και ὁ Κύριος συμβουλεύει· «ὅποιος θέλει νὰ κτίση πύργο, ἄς μὴ βάζη προτῆτερα θεμέλιο, προτοῦ νὰ λογαριάση καλὰ τὴ δύναμή του· για νὰ μὴ δώση στοὺς διαβάτες ἀπειρες ἀφορμὲς νὰ τὸν ἀναμπαίζουν». Ἀλλὰ ἐκεῖνου μὲν ἡ βλάβη του περιορίζεται στὸ κοροϊδεῦμα· ἐδῶ ὅμως, ἡ τιμωρία θᾶναι ἡ ἄσβυστη φωτιά· και τὰ σκυλῆκια, πού ποτὲ δὲ θὰ σταματήσουν· και τὸ τρίξιμο τῶν δοντιῶν· και τὸ σκοτάδι τὸ ἐξώτερο· και τὸ νὰ κοπῆ στὰ δύο· και τὸ νὰ καταταχθῆ μαζί με τοὺς ὑποκριτές.

388. Τίποτε ὅμως ἀπ' αὐτὰ δὲν θέλουν νὰ ἰδοῦν οἱ κατήγοροί μου· γιατὶ πραγματικὰ θᾶπαυαν τότε νὰ κατηγοροῦν αὐτόν, πού δὲν ἠθέλησε νὰ πάη χαμένος, χωρὶς νὰ ὑπάρχη λόγος.

389. Γιατὶ δὲν πρόκειται για τὸ πῶς θὰ οἰκονομήσωμε σιτάρι ἢ κριθάρι· οὔτε για βῶδια και για πρόβατα· οὔτε και τίποτε ἄλλο τέτοιο μᾶς ἀπασχολεῖ τὴ στιγμὴ αὐτὴ· ἀλλ' αὐτὸ τὸ ἴδιο τὸ σῶμα τοῦ Ἰησοῦ.

390. Γιατὶ ἡ Ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ, κατὰ τὸν μακάριο Παῦλο, εἶναι σῶμα τοῦ Χριστοῦ· και πρέπει, αὐτὸς πού τοῦ τὸ ἔχουν ἐμπιστευθῆ, νὰ τὸ διατηρῆ σὲ ὑγεία μεγάλη και σὲ ἀσύγκριτην ὁμορφιά, κυττάζοντας

προσεκτικὰ τριγύρω του παντοῦ, μήπως τυχόν κάποια κηλίδα, ἢ ζαρωματιά, ἢ κάποια ἄλλη τέτοια ἀσχημιὰ συμβαίνει νὰ βλάβη τὴν ὁμορφιά καὶ τὰ νειᾶτα ἐκεῖνα· γιατί καὶ τί ἄλλο ἀνώτερο ὑπάρχει, ἀπὸ τὸ—ὅσο ἐξαρτᾶται αὐτὸ ἀπὸ τὴν ἀνθρώπινη μπόρεση—, νὰ προσπαθῇ κανεὶς νὰ τὸ κἀνῆ ἀντάξιο τῆς πανάχραντης καὶ μακαριστῆς κεφαλῆς, ποὺ βρίσκεται ἀπὸ ἐπάνω μας;

391. Γιατί, ἂν γι' αὐτοὺς ποὺ φροντίζουν γιὰ τὴν ἀθλητικὴ τους εὐεξία, εἶναι ἀπαραίτητα καὶ οἱ γιατροὶ καὶ οἱ γυμναστὲς καὶ ἡ αὐστηρὴ δίαιτα, καὶ ἡ ἀδιάκοπη ἐξάσκηση, καὶ χίλιες δυὸ ἄλλες φροντίδες (γιατί καὶ μία τυχαία σ' αὐτὰ παράλειψη, ἀναποδογυρίζει καὶ καταστρέφει τὰ πάντα)· αὐτοὶ ποὺ τοὺς ἔλαχε ὁ κλῆρος νὰ περιποιοῦνται τὸ σῶμα αὐτό, ποὺ ἡ ἀθλησὴ του δὲν γίνεται πρὸς ἄλλα σώματα, ἀλλὰ πρὸς ἀόρατες δυνάμεις, πῶς θὰ μπορέσουν νὰ τὸ διατηροῦν ἀλώδητο καὶ γερό, ἂν δὲν ξεπερνοῦν πολὺ τὴν ἀνθρώπινην ἀρετὴ, κι' ἂν δὲν ξέρουν καλὰ κάθε θεραπεία, ποὺ εἶναι κατάλληλη γιὰ τὴν ψυχὴ;

III

392. Γιατί μήπως δὲν ξέρεις, πῶς τὸ σῶμα αὐτὸ καὶ σὲ περισσότερες ἀπὸ τὴ σάρκα μας ὑπόκειται κι' ἀρρώστειες κι' ἐπιβουλές· καὶ γρηγορώτερα φθείρεται· κι' ἀργότερα ξαναβρίσκει τὴν ὑγεία του;

393. Καὶ σ' αὐτοὺς μὲν ποὺ γιατρεύουν τὰ σώματα, καὶ ποικιλία φαρμάκων εἶναι στὴ διάθεσή τους, καὶ λογιῆς λογιῆς κατασκευαστὲς ὀργάνων, καὶ τροφές κατὰλληλες γι' ἀρρώστους· καὶ συχνά, μονάχα ἡ ἀλλαγὴ τοῦ κλίματος, φθάνει γιὰ ν' ἀποκατασταθῇ ἡ ὑγεία τοῦ ἀρρώστου· καὶ καμμιά φορὰ μάλιστα κι' ὁ ὕπνος ποὺ ἦλθε στὴν ὥρα του, συμβαίνει ν' ἀπαλλάξῃ τὸ γιὰ τὸ ἀπὸ κάθε κόπο.

394. Ἐδῶ ὅμως τίποτ' ἀπ' αὐτὰ δὲν μπορεῖ κανεὶς νὰ ἐπινοήσῃ. Ἀλλὰ ὕστερα ἀπὸ τὰ ἔργα, ἕνας μοναδικὸς ὑπάρχει τρόπος κ' ἕνα μέσο θεραπείας, ἡ διδασκαλία μὲ

τὸ λόγο. Αὐτὸ εἶναι τὸ ὄργανο, αὐτὸ καὶ ἡ τροφή, κι' αὐτὸ εἶναι τὸ ἄριστο κλῆμα. Αὐτὸς ἀντικαθιστᾷ τὰ φάρμακα, αὐτὸς καὶ τὴ ζεστασιά, καὶ αὐτὸς καὶ τὸ χειρουργικὸ μαχαίρι· κι' ἂν χρειασθῆ, καὶ νὰ καυτηριάσῃς καὶ νὰ κόψῃς, αὐτὸν πρέπει νὰ μεταχειρισθῆς· κι' ἂν αὐτὸς δὲν φέρῃ κανένα ἀποτέλεσμα, κι' ὅλα τ' ἄλλα πᾶνε χαμένα. Μ' αὐτὸν καὶ τὴν πεσμένη ψυχὴν σηκώνομε ὀρθία· καὶ τὴν γαληνεύομε, ἂν τυχὸν βρίσκειται σ' ἐξαψή· καὶ κόβομε ὅσα εἶναι περιττά· κι' ὅσα λείπουν τ' ἀναπληρώνομε· καὶ κάνομε κι' ὅλα τ' ἄλλα, ὅσα συντελοῦν στὴν ὑγεία τῆς ψυχῆς μας.

395. Γιατί κι' ἓνας ἄλλος τρόπος ζωῆς θὰ μπορούσε νὰ μᾶς ὀδηγήσῃ στὸν ἴδιο ζῆλο, γιὰ νὰ κάνωμε τὴ ζωὴ μας λαμπρῆ. Ὅταν ὅμως εἶναι ἀρρωστημένη ἡ ψυχὴ μας ἀπὸ πλανερὰ δόγματα, τότε ἡ ἀνάγκη τοῦ λόγου εἶναι μεγάλη· κι' ὄχι μονάχα γιὰ ν' ἀσφαλίσωμε τὰ δικὰ μας, μὰ καὶ γιὰ τοὺς πολέμους, ποὺ μᾶς κάνουν ο. ἀπέξω.

396. Γιατί, ἂν μπορούσε νᾶχε κανεὶς τόση μεγάλη πνευματικὴ δύναμη καὶ τόση προστατευτικὴ πίστη, ὥστε νὰ μπορῆ νὰ κἀνθ θαύματα, καὶ νὰ φράζῃ μ' αὐτὰ τὰ στόματα τῶν ἀναισχύντων, δὲν θὰ τὴν ἐχρειαζότανε καθόλου τὴν ἐπικουρίαν τοῦ λόγου. Μᾶλλον ὅμως καὶ στὴν περίστασιν αὐτὴ δὲν εἶναι ἄχρηστη ἡ ὑπαρξὴ του, ἀλλὰ καὶ πολὺ χρήσιμη μάλιστα.

397. Γιατί κι' ὁ μακάριος Παῦλος αὐτὸν ἐμεταχειρίσθηκε· μολονότι παντοῦ ὅπου ἐπήγαινε, ἔμεναν ἐκστατικοὶ γιὰ τὶς θαυματουργίες του. Μὰ κι' ἄλλος ἀκόμη, ἀπ' αὐτοὺς ποὺ ἀποτελοῦσαν ἐκεῖνο τὸ χορὸ, συμβουλεύει νὰ φροντίζωμε γιὰ τὴ δύναμιν αὐτὴ· καὶ λέει· «Νᾶσθε πάντα προετοιμασμένοι γιὰ νὰπολογηθῆτε στὸν καθένα, ποὺ θὰ σᾶς ζητοῦσε νὰ τοῦ ἐξηγήσετε γιὰ τὴν ἐλπίδα ποὺ ζῆ μέσα σας». Οὔτε καὶ γιὰ κανέναν ἄλλο λόγο ἀνέθεσαν τότε, ὅλοι μαζί, τὴν φροντίδα γιὰ τὶς χῆρες στὸ Στέφανο καὶ στοὺς ἄλλους γύρω του, παρὰ

Η ΙΕΡΑ ΜΟΝΗ ΖΑΛΟΓΓΟΥ

Κειμήλιο θρησκευτικοϊστορικό και έθνικό αποτελεί άναμφισβήτητα ή ιερά Μονή Ζαλόγγου. Γιατί ή ηλικία της άριθμεϊ περισσότερα από χίλια έκατό χρόνια, κατά τὰ όποια άντίκρουσε κάτω από τούς ιερούς της θόλους μορφές άγιασμένες στην άσκησι την πνευματική. Εϊδε δόξες κ' έζησε ζοφερές μέρες σ' όλες τις καταιγίδες, που ξέσπασαν στην πολυκύμαντη, άλλ' δλόλαμπρη Βυζαντινή μας περίοδο· και κορυφώθηκαν στη στυγνή Τουρκοκρατία, τότε, που κατά τον έθνικό μας ποιητή, «όλα τὰ 'σκιαζε ή φοβέρα και τὰ πλάκωνε ή σκλαβιά».

Ίδιαίτερα όμως ή έξαιρετική φιλοξενία, που δόθηκε άπ' τή Μονή Ζαλόγγου στους ήρωικούς Σουλιώτας, που με άρχηγό τον Κουτσονίκα έφευγαν για την Πάργα, διωγμένοι άπ' τις άπαισιες όρδές του 'Αλή- πασά από τή λατρευτή Πατρίδα τους· κ' έμειναν τρεις μέρες δλόκληρες κάτω άπ' τή στοργική της σκέπη· κι' ύστερα ή άνέκφραστη σέ νόημα και περιεχόμενο αὐτοθυσία τών έξήντα γυναικῶν, άπ' τόν ιερό της Βράχο, που κατακρημνισθήκανε στην άβυσσο, με τήν προτίμησι στο θάνατο παρά στην άτιμία, όλα αὐτά συντέλεσαν νά ζυμωθῆ ή Μονή με τήν 'Εθνική μας Ίστορία. Και νά είναι μαζί της γεμάτη από δόξα άφθαστη και άνυπέβλητο μεγαλειό.

Αὐτή ή πολυτίμητη Μονή τῆς 'Ηπείρου είχε καταντήσει σέ φρικτά έρείπια από την άστοργία του Κράτους και τών Σχολικῶν 'Εφοριῶν τών γύρω της χωριῶν. Γιατί, σύμφωνα μ' ένα νόμο άστοχο του 1930, ή Μονή διαλύθηκε κι' όλη ή κτηματική περιουσία της ῆλθε στην κυριαρχία τών Σχολικῶν αὐτῶν 'Εφοριῶν, οί όποιες έγκατέλειψαν τήν Μονή, με αποτέλεσμα νά μη μείνη τίποτε όρθιο άπ' τὰ πολυάριθμα κελλιά της. Και

μόνο για νά μπορούν νά ναι αὐτοί άπερίσπαστοι στην διακονία του λόγου.

398. 'Εξαιρετικῶς, δέν θά την επιδιώξωμε με παρόμοιο ζῆλο, αν έχωμε βέβαια τή δύναμη τῆς θαυματουργίας. "Αν όμως δέν μᾶς απομένει ούτε ἔχνος από τή δύναμή της, μᾶς πολεμοῦν δέ αδιάκοπα κι' από παντοῦ οί έχθροί, δέν μᾶς απομένει, παρά τὸ νά προστατευθοῦμε μ' αὐτόν, και για νά μη μᾶς κτυποῦν τὰ έχθρικά βέλη, μᾶ και για νά κτυποῦμε κ' έμεϊς εκείνους.

Μετάφρ. ΘΕΟΔΟΣΗ Κ. ΣΠΕΡΑΝΤΣΑ

ὁ Ναός — μὲ τίς ὑπέροχες τοιχογραφίες του — νὰ γίνῃ ἐτοιμόρροπος καὶ νὰ χρησιμοποιῆται γιὰ... σταύλισμα τῶν ζώων!..

Ἐδακρύσαμε ὅλοι μας, ὅταν, τὸ 1952, ἐπισκεφθήκαμε μὲ τὸν Σεβ. Μητροπολίτην Πρεβέζης κ. Στυλιανὸν τὴν ἱστορικὴ αὐτὴ Μονὴ καὶ ἀντικρύσαμε τὴν ἀξιοθρήνητη κατάστασί της. Καὶ ὁ Σεβασμιώτατος, ποὺ διακρίνεται γιὰ τὸν ἐθνισμό του καὶ γιὰ τὴν πιστὴ ἀφοσίωσί του στὸ ἔργο τῆς διασφάλισέως τῶν ἠθικῶν ἀξιῶν τῆς ζωῆς, ποὺ βάλλονται δυστυχῶς μὲ ἀκατάσχετη μανία ἀπὸ παντοῦ, πῆρε τὴν ἡρωϊκὴ ἀπόφασιν νὰ ἀνορθώσῃ τὰ ἐρείπια καὶ ν' ἀποκαταστήσῃ τὴν κουρελιασμένη Ἱστορία της!..

Ἔτσι ἄρχισε τὸν ἀγῶνα. Χωρὶς χρήματα· χωρὶς τίποτε. Μὲ φλογερὰ κηρύγματα ἐκίνησε τὸ ποίμνιό του σὲ πνευματικὸ συναγεμῶν· κ' ἐζήτησε καὶ τὸ δίλεπτο τῆς χήρας. Εἶναι δὲ πολὺ συγκινητικὸ τὸ γεγονός, ὅτι στὴ φωνὴ τοῦ Ποιμενάρχου ὁ ἱερός Κληρὸς πρῶτα καὶ πολλοὶ χριστιανοὶ ὕστερα, ἔτρεξαν κ' ἔδωσαν ἀπ' τὸ ὑστέρημά των, ὅ,τι ἦταν δυνατὸ. Τὰ μεγάλα ἔργα ἀπαιτοῦν καὶ μεγάλες θυσίες.

Κατ' αὐτὸ τὸν τρόπο, μὲ τὴν προσωπικὴ ἐπιστασία, βοήθεια καὶ τὸ ἀμέριστο ἐνδιαφέρον τοῦ Μητροπολίτου, τὸ ἔργον ἄρχισε. Ὡστε σήμερα νὰ εἶναι πραγματικὰ ἀγνωρίστη ἡ Μονή. Ἐξῆς κελλιὰ καινούργια ἔγιναν. Ὁ Ἱερός Ναός τοῦ Ἁγίου Δημητρίου ἐπισκευάσθηκε. Καὶ δυὸ Μοναχὲς ἀποτελέσανε τὸν πρῶτο πυρῆνα τῆς Μονῆς, ποὺ ἄρχισε πρὶν ἀπὸ λίγο νὰ παίρῃ καὶ τὴ μορφή Ὁρφανοτροφείου μὲ πέντε ὄρφανὰ κορίτσια, ποὺ ἡ πατρικὴ στοργὴ τοῦ Σεβασμιωτάτου ἐκεῖ ἐτοποθέτησε.

Ἄλλ' ὁ φλογερὸς ἐνθουσιασμός τοῦ ζηλωτοῦ μας Ἱεράρχου δὲν ἐξαντλήθηκε σ' αὐτὲς τίς ἐκδηλώσεις. Ἡθέλησε καὶ τὸ χρόνιον σταματημένον ἔργο τοῦ Μνημείου Ζαλόγγου νὰ ὑψωθῇ περὶ λαμπρα στὴν κορυφὴ τοῦ ἱστορικοῦ ἐκείνου Βράχου. Γι' αὐτὸ καὶ ἀπευθύνθηκε σ' ὅλους τοὺς ἀρμοδίους. Καὶ ἡ φωνὴ του ἀκούσθηκε. Συστήθηκε ἐπιτροπὴ ἀπὸ ἀνθρώπους ἐμπνευσμένους ὑπὸ τὴν φωτεινὴν Προεδρίαν τοῦ Σεβασμιωτάτου. Ἔτσι τὸ ἔργο ξεκίνησε· καὶ προχωρεῖ κανονικὰ μὲ τὴ βοήθεια τοῦ Κράτους.

Ποιὸς δὲν συγκινεῖται μέσα σ' αὐτὸν τὸν ἄνεμο τῆς πνευματικῆς ἀναδημιουργίας, ὅταν ἡ κρίσις γενικὰ παντοῦ σκορπᾷ ἐρείπια φρικτὰ; Γι' αὐτὸ πιστεύομε ἀκράδαντα, ὅτι τὰ λόγια τοῦ Ἱεροῦ Χρυσοστόμου «ἀρκεῖ εἷς ἄνθρωπος ζῆλω πεπυρωμένος ὀλόκληρον διορθώσασθαι δῆμον» λαβαίνουν σάρκα καὶ ὅσα στὸ πρόσωπον τοῦ Ἱεράρχου μας Στυλιανοῦ, ὁ ὁποῖος ζῆ μέσα σὲ

ΑΠΟ ΤΟ ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟ
ΕΝΟΣ ΑΝΑΧΩΡΗΤΟΥ

Ο Ι Μ Υ Θ Ο Ι

Δὲν ὑπάρχει, πιστεύω, ἐξαισιώτερο δημιούργημα ἀπὸ τὴν ἀρχαία μας Ἑλληνικὴ Μυθολογία. Εἶναι ὅλη τῆς ἑνὸς ὑπέροχος συμβολισμὸς, ποὺ διαποτίζεται ἀπὸ πνευματικὴν οὐσία. Κ' ἐκτὸς ἀπὸ τὸ ἀπροσμέτρητο ποιοτικὸ τους θέλητρο, οἱ μῦθοι περικλείουν στὴν ἀλληγορικὴ τους γλῶσσα ἀτίμητους διαισθητικούς θησαυρούς. Καὶ γνώσεις θαυμαστὲς καὶ βαθεῖες ἀπὸ τοὺς μεγάλους νόμους τοῦ φυσικοῦ καὶ τοῦ ἠθικοῦ κόσμου.

*

Ἐφθασαν μάλιστα μερικοὶ νὰ διακηρύξουν, πὼς οἱ πρῶτοι μεγάλοι σοφοὶ μεταχειρίσθηκαν τοὺς μύθους αὐτοὺς, ὅπως ὁ Κύριος τὶς παραβολές· γιὰ νὰ μεταδώσουν ἔτσι καλύτερα τὴ σοφία τους στοὺς μαθητές τους.

Κι' ἄλλοι, πὼς ἐχαλκεύθηκαν ἀπὸ ἔξοχα πνεύματα· ποὺ ἐξήτησαν, μὲ τὸν τρόπον αὐτό, νὰ ἐπιβάλουν στὸν πολὺν κόσμον ἕνα σωτήριο χαλινό· καὶ νὰ τοῦ ἐμπνεύσουν τὴν ἐξάρτησή του ἀπὸ μιὰν ἀνώτερη δύναμη, τιμωρὸ τοῦ κακοῦ· ὅπως ἦταν «ὁ πάντα ἰδὼν καὶ πάντα νοήσας Διὸς ὀφθαλμός», ὅπως τὸν ἐξωγράφιζεν ὁ Ἡσίοδος.

Καὶ ὁ Γλάδστωνας, ὁ διάσημος πολιτικὸς τῆς Ἀγγλίας καὶ μεγάλος Ἑλληνιστής, ὑπεστήριξε, γράφοντας γιὰ τὸν Ὅμηρο, πὼς ἡ προγονικὴ μας Μυθολογία εἶναι μιὰ παραφθορὰ ἀπὸ ὑψηλὰ δόγματα καὶ ἀπὸ μεγάλες ἀλήθειες, ποὺ στὴν ἀρχὴ τοῦ Κόσμου τὶς ἀπεκάλυψεν ὁ Θεὸς στοὺς πρῶτους ἀνθρώπους. Ἀργότερα ὅμως, ἡ δλοκάθαρη διδασκαλία τους ἀναμίχθηκε μὲ ἀκάθαρτες ἰδέες καὶ διεστράφηκε. Κ' ἔτσι, μαζὶ μὲ τὸ φῶς, ἀναμίχθηκαν στοὺς διάφορους μύθους καὶ πολλὲς σκιές.

Ὅλα αὐτὰ ὅμως εἶναι ὑπερβολές. Καὶ τὸ μόνο βέβαιο εἶναι, πὼς περικλείουν σοφία μεγάλη, καὶ ὁμορφίαν ἀσύγκριτη. Καὶ πὼς ὅλος ὁ κύκλος τους εἶναι θαυμαστός.

σφαῖρες εὐγενικῶν ὀραματισμῶν καὶ ἐργάζεται μ' ἐνθουσιασμό γιὰ τὴν πραγμάτωσί τους πρὸς δόξα πάντα καὶ τιμὴ τῆς Ἐκκλησίας μας καὶ συμφέρον τῆς Πατρίδος.

Ἄρχιμ. ΦΙΛΑΡΕΤΟΣ Α. ΒΙΤΑΛΗΣ
Ἱεροκροῦς Πρεβέζης

Μῦθος εἶναι ἡ διήγηση γιὰ τὸν Προμηθεά. Μῦθος ὅμως ἐξαίσιος καὶ βαθύς. Καὶ ἀπροσμέτρητα βαθύτερος ἀπὸ κάθε ὀρθολογιστικὸ διανόημα. Γιατί, μ' ἓνα τρόπον ἀπλὸ καὶ φυσικὸ, μᾶς ἀποκαλύπτει καὶ μᾶς συμβολίζει μιὰ μεγάλη πραγματικότητα. Τὴν πνευματικὴ δηλαδὴ φύση τοῦ ἀνθρώπου, ποὺ αἰσθάνεται σὰν μυστικὴ τοῦ πατρίδα τὸν Οὐρανὸ. Κι' ὄρμα πρὸς τοὺς φωτεινοὺς δρόμους τῶν ἀστρων, γιὰ νὰ λουσθῆ στὶς ἀνταυγείες τους· καὶ νὰ φέρῃ στὴ Γῆν ἐδῶ τὸ γλυκὸ τους φῶς. Μὰ ταυτόχρονα, μᾶς φανερώγει τὴν τραγικὴ Μοῖρα τῆς πεταλούδας ψυχῆς· καὶ κάθε δημιουργικοῦ πνεύματος, ποὺ θέλει ν' ἀποτινάξῃ ἀπὸ ἐπάνω τοῦ τὴν ἀδράνεια, τὴ βαρῦτητα καὶ τὴν ἀποσκλήρυνση τοῦ φυσικοῦ κόσμου, καὶ νὰ ὑψωθῆ σὲ μιὰν ἄλλη πνευματικώτερη πραγματικότητα· ποὺ βρίσκεται σ' ἓνα ἀπροσμέτρητο βάθος· καὶ εἶναι τὸ κατοικητήριον τῶν λειτουργικῶν πνευμάτων τοῦ Θεοῦ.

*

Μῦθος εἶναι καὶ ἡ γέννηση τῆς Ἀθηνᾶς ἀπὸ τὴν κεφαλὴ τοῦ Δία· ποὺ ὁ Ἡφαίστος τὴν ἔσχισεν, ὅπως λέει ὁ περίφημος Ὀμηρικὸς ὕμνος μ' ἓνα χάλκινο τσεκούρι, κ' ἐξεπετάχθηκε πάνοπλη.

*...τὴν αὐτὸς ἐγείνατο μητίετα Ζεὺς
σεμνῆς ἐκ κεφαλῆς, πολεμῆτα τεύχει' ἔχουσαν
χρῦσεα, παμφανόωντα...*

Βέβαια, μὲ τὸν μῦθον αὐτόν, προσωποποιεῖται καὶ συμβολίζεται ὁ συννεφιασμένος Οὐρανός, ποὺ ἀπὸ τὰ βάθη τοῦ ξεπηδᾷ θριαμβευτικὴ κ' ἐκτυφλωτικὴ ἢ ἀστραπή. Περιέχει ὅμως κ' ἓναν ἄλλο πολὺ βαθύτερο καὶ ὑψηλότερο συμβολισμό. Τὴν ἀνώτερη δηλαδὴ διαισθητικὴ σοφία τῆς γυναίκας· ποὺ ἡ πνευματικὴ της ὑπόσταση εἶναι περισσότερο λεπταίσθητη ἀπὸ τὴν ἀνδρική. Καὶ γι' αὐτό, ἔχει τὴν ἰκανότητα νὰ αἰσθάνεται ἀμεσώτερα κ' ἐντονώτερα κάθε δόνηση, ποὺ πηγάζει ἀπὸ τοὺς ὑπέρτερους κόσμους τοῦ πνευματικοῦ γύρω μας Ὀκεανοῦ.

Μὲ τὴν εὐαίσθησία της δὲ αὐτὴ καὶ μὲ τὴ βαθεῖα της τρυφερότητα καὶ συγκίνηση, ἐμπνέει τὸν ἄνδρα· ποὺ ἀνάλογα μὲ τὴ γνώση του καὶ μὲ τὴ δύναμή του, γίνεται δημιουργὸς ωραίων μορφῶν.

Γίνεται ἀκόμη ἡ γυναίκα τὸ ἀλαβάστρινον δοχεῖο τοῦ πνεύματος. Ὅπως ἡ Παρθένος Μαρία, χάρις στὴν ὑπέροχην ἀγνότητά της καὶ τὴν ἀσύγκριτην καθαρότητά της, καταξιώθηκε νὰ δε-

χθῆ μέσα της τῷ Θεῷ. Κ' ἐγένηκεν ἡ τρισαγία Πύλη καὶ τὸ Χερουδικὸν ὄχημα, μὲ τὸ ὁποῖον ὁ ὑπερούσιος καὶ ἡ ὑπέρατη Σοφία ἐφανερώθηκε στὸ γήϊνον αὐτὸν κόσμον μας.

*

Ἄλλὰ τί νὰ πρωτοαναφέρῃ κανεὶς ; Τὸν Ὀρφικὸν κύκλον ; Τὴν Θεογονίαν ; Ἡ τοὺς ἄθλους τοῦ Θησέα, τοῦ Ἡρακλῆ καὶ τοῦ Περσέα ; Ἡ τὴν Ἀργοναυτικὴν ἐκστρατεία, ποὺ μᾶς συμβολίζει τὴ δύσκολη καὶ τραχεῖα Μοῖρα καθενὸς ποὺ ξεκινᾷ γιὰ νὰ κατακτήσῃ κάποιον χρυσόμαλλο δέρας ; Ἡ τὴν Ἀργῶ, ποὺ ἡ πλώρη της ἐμελωδοῦσε κ' ἐξέφευγεν ἀπὸ τοὺς κινδύνους, κι' ἦταν ἡ εἰκόνα τῆς Ἑλλάδος μας, ποὺ αἰωνοπορεῖ φορτωμένη πάντα καινούργιους ἄθλους καὶ νέους σκοποὺς ;

*

Μῦθος εἶναι κι' ὁ μαρμαρωμένος Βασιληᾶς τῆς Πόλης. Πῆτέ μου, ὅμως, κατὰ ποῖον ἄλλο τρόπο, θὰ μπορούσεν ὁ λαὸς μας νὰ ἐκφράσῃ θαυμασιώτερα τὴν ἀκατάλυτη πίστη του γιὰ τὴν ἀθανασία τῆς Φυλῆς μας ; ποὺ μπορεῖ βέβαια ἡ σάρκα της νὰ γερνᾷ καὶ νὰ μαρξίνεται ; τὸ πνεῦμα της ὅμως ποτὲ δὲν γερνᾷ ; ἀλλὰ πνέει πάντα νέο καὶ δυναμικὸ καὶ ἀποσπᾶται κάθε φορά, γιὰ νὰ δημιουργήσῃ νέο πολιτισμὸ καὶ νέες μορφές ζωῆς ;

*

Μῦθοι εἶναι, κ' οἱ τρισαγαριτωμένες διηγήσεις τοῦ Αἰσώπου. Μῦθοι, κι' ἐπίνοιες φανταστικές. Πίσω ὅμως ἀπ' αὐτὲς εἶναι κρυμμένες οἱ μεγαλύτερες πραγματικότητες. Κ' εἶναι τόσο ζωντανὲς οἱ διηγήσεις αὐτές, ὅσο καὶ ἡ ζωὴ καὶ τὴν ἐκφράζουν πληρέστερα ἀπὸ κάθε ἄλλη σκέψη καὶ διανόημα. Τόσο πολὺ εἶναι ταυτισμένη ἡ ζωὴ μὲ τὸ σύμβολο ! Γιατὶ εἶναι ἡ πρωταρχικὴ πραγματικότητα, ἀπὸ τὴν ὁποῖαν καὶ πηγάζει, ζῆ καὶ κινεῖται σ' ἓνα βάθος ἀπροσπέλαστο καὶ ἀπροσδιόριστο. Καὶ δὲν ὑπάρχει ἄλλος τρόπος νὰ τὴν ἐκφράσῃ κανεὶς, παρὰ μονάχα συμβολικᾶ καὶ μὲ τίς εἰκόνας ποὺ ἀντλοῦμε ἀπὸ τὸ φυσικὸ γύρω μας κόσμον...

*

Οἱ τόσο παραστατικοὶ αὐτοὶ μῦθοι μᾶς θυμίζουν κάπως σὲ νόημα τὴν ἀληθινὴν ἱστορία γιὰ τὸ διώξιμον τῶν Πρωτόπλαστων ἀπὸ τὸν Παράδεισον ; ποὺ ἐπραγματοποιήθηκε, μόλις ἡ Εὐα, ξεγελασμένη ἀπὸ τὸ φίδι, παράκουσε τὴν ἐντολὴν τοῦ Θεοῦ, κ' ἐφαγεν ἀπὸ τὸν ἀπαγορευμένο καρπὸ τοῦ δένδρου «τῆς Γνώσεως». Ἡ ὑπέροχη αὐτὴ διήγησις συμβολίζει τὴν ὑψηλότερη πραγματικότητα τοῦ πνευματικοῦ μας κόσμου. Τὴν ἀναπόφευκτη δηλαδὴ

ΑΜΕΙΛΙΚΤΑ ΕΡΩΤΗΜΑΤΑ

Ὡς συγγραφεὺς, ἀσχολούμενος καὶ μὲ τὰ ἐκκλησιαστικά μας πράγματα, λαμβάνω πολλὰς ἐπιστολάς ἀπὸ πάσης τάξεως καὶ μορφώσεως ἀνθρώπων, οἱ ὅποιοι μοῦ γράφουν κάποιας γνώμας χαρακτηριστικὰς τῆς καταστάσεως τῶν πνευμάτων καὶ πολλάκις εἰς τὸ ἔπακρον διδακτικὰς διὰ τοὺς περὶ τὰ ἐκκλησιαστικά ἀσχο-
λουμένους.

Ὡς ἐκ τούτου ἔχω τὴν γνώμην, ὅτι θὰ συνετέλει εἰς καλὸν ἡ δημοσίευσίς σημείων τινῶν ἐκ τῶν ἐπιστολῶν τούτων, τὰ ὅποια ἀφοροῦν τὴν ἱεράν παράδοσιν τῆς Ἐκκλησίας μας καὶ γενικῶς τὴν μορφήν τῆς ὀρθοδόξου λατρείας, ἡ ὅποια εἶναι ἡ ἐκφρασίς τῆς ὀρθοδόξου πίστεως.

Σήμερον δημοσιεύομεν μέρος ἐπιστολῆς, τὴν ὅποιαν μοὶ ἀπέ-

πτώση τοῦ ἀνθρώπου, ὅταν ἀποσπᾶται ἀπὸ τὸν Θεό· καὶ γεύεται ἄπληστα καὶ ἀνεξέταστα τὴ γνώση, νομίζοντας πὼς τοῦ ξεσκεπάσει τὴν ἀλήθειαν, καὶ πὼς τοῦ προσφέρει τὴν εὐτυχίαν. Ἐνῶ ἡ μόνη ἀλήθεια εἶναι ὁ Χριστός. Καὶ ἡ μοναδικὴ εὐτυχία βρίσκεται ἐν τῷ νὰ ζῶμε κάτω ἀπὸ τὸ θεῖο τοῦ νόμο. «Ἐγὼ εἶμι ἡ ἀλήθεια καὶ ἡ ζωὴ».

Ὁ δὲ λεγόμενος θετικισμὸς καὶ ρεαλισμὸς, ἅμα τὸν καλοεξετάσης, δὲν εἶναι τίποτε ἄλλο καὶ αὐτός, παρὰ ὁ μῦθος τῆς Ἐπιστήμης· ποὺ νομίζει, πὼς μπορεῖ νὰ κλείσῃ μέσα εἰς τὴν φούχταν τῆς τῆς παγκόσμιας γνώσης καὶ τὴν ἐμπειρικὴν ἐποπτεῖαν τοῦ Σύμπαντος. Καὶ νὰ ὀδηγήσῃ τὰ βήματα τοῦ ἀνθρώπου εἰς τὸ ἀχανὲς τέρας τοῦ ἀπείρου. Πράγμα ἀδύνατον.

*

Γιατὶ ἡ πνευματικὴ ζωὴ εἶναι ἀβυθομέτρητη. Καὶ δὲν ἠμποροῦμε νὰ τὴν πραγματοποιήσωμε ἐπάνω ἐντὸς μικροῦ μας αὐτὸ πλανήτη, παρὰ κατὰ στάδια· καὶ κατὰ βαθμούς. Κι' οὔτε μποροῦμε νὰ τὴν ἐκφράσωμε διαφορετικὰ παρὰ μὲ εἰκόνες καὶ μὲ σύμβολα καὶ μὲ μύθους. Ποὺ εἶναι, τρόπον τινά, τὰ γεφύρια μεταξὺ τοῦ ἀπείρου πνεύματος, καὶ πεπερασμένου φυσικοῦ.

Γι' αὐτὸ καὶ ὁ θεῖος Πλάτωνος τοὺς περίφημους διαλόγους τοῦ, καὶ ὅλο τοῦ τὸ μεγαλόπνοο ἔργον, τὸ ἔχει καταπλημμυρίσει ἀπὸ τοὺς μύθους τοῦ Ὀρφισμοῦ. Καὶ κηρύττει μεγαλόστομα, πὼς ὁ μοναδικὸς δρόμος ποὺ μᾶς ὀδηγεῖ εἰς τὴν γνώση καὶ εἰς τὴν ἀλήθειαν εἶναι ὁ Μῦθος...

ΑΝΘΙΜΟΣ ΘΕΟΛΟΓΙΤΗΣ

στειλε πρό τινων ἡμερῶν μία νεαρά Ἑλληνοαμερικανίς, ἡ δεσποινίς Ἑλένη Πολυχρόνη, γεννηθεῖσα εἰς Νέαν Ὑόρκην καὶ ἐπισκεφθεῖσα ἐσχάτως τὴν Ἑλλάδα, εὐσεβῆς καὶ παλλομένη ἀποθερμὴν ἀγάπην πρὸς τὴν πατρίδα τῶν προγόνων της καὶ πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν μας.

Γράφει λοιπὸν μεταξὺ ἄλλων καὶ τὰ ἐξῆς:

«Ὅταν ἦλθα εἰς Νέαν Ὑόρκην, εἰς τὸ σπίτι ἐνὸς ἱερέως, εἶδα δελτάρια τῶν Χριστουγέννων Βυζαντινῆς Τέχνης μὲ θρησκευτικὰ θέματα, κατεσκευασμένα εἰς μίαν Ρωσικὴν Θεολογικὴν Σχολήν, καὶ τὸ ὅποιον δὲν εὗρισκα εἰς τὰ χαρτοπωλεῖα τῶν Ἀθηνῶν, ἂν καὶ ἐπῆγα πέντε φορές εἰς ἓν χριστιανικὸν βιβλιοπωλεῖον! Εἰς τὸ βάθος τοῦ καταστήματος ὁ τόπος ἦτο πλημμυρισμένος ἀπὸ καθολικὰ δελτάρια καὶ εἰκόνας, ὥστε ἐνόμιζον ὅτι ἤμην εἰς ρωμαιοκαθολικὸν ἢ ἐπισκοπελιανὸν βιβλιοπωλεῖον τῆς Νέας Ὑόρκης.

Μίαν Κυριακὴν ἐκκλησιάσθην εἰς τὰς Ἀθήνας εἰς τὸν ναὸν τῆς Ἁγίας Εἰρήνης, καὶ δὲν ἠδυνάμην νὰ προσευχηθῶ, διότι ὁ πνευματικὸς λειτουργὸς συνωδεύετο ἀπὸ ἓνα θεατρικὸν χορὸν.

Κύριε Κ., ἐδῶ εἰς τὴν Ἀμερικὴν γνωρίζομεν τὰς πολλὰς ἐλλείψεις καὶ τὰ πολλὰ σφάλματά μας, καὶ περιμένομεν τὴν ὥραν διὰ νὰ ὑπάγωμεν ἓνας - ἓνας εἰς τὴν πηγὴν, τὴν Ἑλλάδα, ἵνα διδαχθῶμεν. Τί βλέπομεν ὅμως ἐκεῖ; Κατηχητικὰ σχολεῖα καὶ κύκλους, ὅπου λέγουσι «τραγούδια», τὰ ὅποια ἓνα παιδάριον γεννημένον ἀπὸ Ἑλληνο - Ἀμερικάνους (ὄχι Ἑλληνας) γονεῖς θὰ γνωρίσῃ ὡς μουσικὴν καὶ στίχους τῶν διαμαρτυρομένων.

Ἡμεῖς ἐδῶ λυπούμεθα, διότι ἔχομεν ἐπηρεασθῆ ἀπὸ τὰ ἄλλα δόγματα, διότι ὅλοι οἱ Ὀρθόδοξοι εἶναι 6.000.000 εἰς τὰ 160.000.000 τῆς Ἀμερικῆς.

Μπορεῖτε νὰ μοῦ εἰπῆτε, κ. Κ., ποῖοι εἶναι αὐτοὶ ποὺ ἔχουν ἐπιδράσει μὲ τοιοῦτον καταστρεπτικὸν τρόπον ἐπάνω εἰς τὴν Ὀρθόδοξον Ἑλληνικὴν Ἐκκλησίαν;

Διατελῶ εὐχομένη, ὅπως αἱ ἐντυπώσεις, ποὺ σᾶς γράφω ἀπὸ τὴν Ἀμερικὴν, σᾶς χρησιμεύουν διὰ νὰ γράψετε νὰ προσέξουν οἱ κληρικοὶ μας, διὰ νὰ μὴ καταστραφῇ ἡ ἀγαπητὴ καὶ σεβαστὴ Ὀρθόδοξος Ἑλληνικὴ Ἐκκλησία μας, ἐκφραζομένη μὲ τὴν βυζαντινὴν μουσικὴν καὶ τὴν ἀγιογραφίαν, τὰς ὁποίας ἔχουν εἰς θαυμασμὸν οἱ ξένοι, ἐνῶ ἡμεῖς οἱ ἴδιοι δὲν γνωρίζομεν πλέον τὴν ἀξίαν των».

Λοιπὸν, νὰ ἓνα κορίτσι γεννηθὲν εἰς τὴν Ἀμερικὴν, τὸ ὅποιον γίνεται κριτὴς τῆς λεβαντινικῆς καταστάσεως πολλῶν ἐκ-

ΚΗΡΥΓΜΑΤΑ
ΕΙΣ ΤΑ ΕΥΑΓΓΕΛΙΚΑ ΑΝΑΓΝΩΣΜΑΤΑ
ΤΩΝ ΚΥΡΙΑΚΩΝ ΤΟΥ ΕΤΟΥΣ 1958

Κυριακή 9 Μαρτίου (Β' Νηστειῶν)

(Μαρκ. 6' 1-12)

*«Καὶ ἐξορῶντες χαλῶσι τὴν κράββατον»
(Στίχ. 4)*

*[Κί' ἀφοῦ ἄνοιξαν τρύπα, κρέμασαν καὶ
κατέβασαν ἀπὸ ἐκεῖ τὸ κρεββάτι.]*

Ὁ Κύριος βρισκόταν, ἀγαπητοὶ ἀδελφοί, στὴν Καπερναοῦμ, τὴν «πόλι του», ὅπως τὴ χαρακτηρίζει τὸ ἱερὸ Εὐαγγέλιο. Ἀπ' ὅλους τοὺς τόπους τῆς Γαλιλαίας καὶ τῆς Ἰουδαίας, ὅπου τὸν ἔφεραν τὰ βήματά του, ἀγαποῦσε ιδιαίτερα τὴν ψαράδικη αὐτὴ κωμόπολι, πού ἦταν χτισμένη στὴν ἀκρογιαλιά τῆς λίμνης Γεννησαρέτ. Τί ἦταν ἡ Καπερναοῦμ; Μιὰ πόλις φαινομενικὰ σὰν ὅλες τὶς ἄλλες. Στὸν πληθυσμὸ τῆς ἔβλεπε κανεὶς πόρνες καὶ τελῶνες, φαρισαίους κι' ἀσπλάγχχνους πλουσίους ὅπως καὶ παντοῦ ἀλλοῦ.

δηλώσεων τῆς ζωῆς τῆς Ἐκκλησίας μας, καὶ ἐρωτᾷ «Ποῖοι εἶναι αὐτοὶ πού ἔχουν ἐπιδράσει μὲ τοιοῦτον καταστρεπτικὸν τρόπον ἐπάνω εἰς τὴν Ὁρθόδοξον Ἑλληνικὴν Ἐκκλησίαν;»

Ναί, ποῖοι εἶναι; Ἡ δεσποινὶς Πολυχρόνη ἐρωτᾷ ἐμὲ, ἀλλὰ δι' ἐμοῦ ἐρωτᾷ ὅλους τοὺς ἔχοντας σχέσιν μὲ τὴν Ἐκκλησίαν μας. Καὶ ἐγὼ μὲν ἀπήντησα δι' ἐπιστολῆς εἰς τὴν δεσποινίδα Πολυχρόνη, ὅπως ἀπήντησα εἰς αὐτὸ τὸ πικρὸν ἐρώτημα «πολυειδῶς καὶ πολυτρόπως», κατὰ καιροῦς, μὲ ἑκατοντάδας ἄρθρων. Ὁφείλουν ὅμως νὰ ἀπαντήσουν καὶ οἱ θεολόγοι, ὀφείλουν νὰ ἀπαντήσουν αἱ θρησκευτικαὶ ὀργανώσεις, ὀφείλουν νὰ ἀπαντήσουν πολλοὶ ἀπὸ τοὺς ἐκπροσώπους τῆς ποιμανούσης Ἐκκλησίας. Νὰ ἀπαντήσουν, πῶς εἶναι νοητὴ Ἑλληνικὴ Ὁρθοδοξία ἀπογυμνωμένη ἀπὸ κάθε γνώρισμα ἑλληνικοῦ καὶ ὀρθοδόξου χαρακτῆρος εἰς ὅ,τι ἀφορᾷ τὴν λατρείαν, καὶ γενικῶς εἰς τὰ μέσα τῆς ἐκφράσεώς της. Καὶ ἐὰν ὅλη αὐτὴ ἡ οἰκτρὰ παραμόρφωσις τῆς λατρείας προβάλλεται ὡς συγχρονισμὸς τῆς Ἐκκλησίας μας, διατὶ τάχα αὐτὸς ὁ συγχρονισμὸς πρέπει νὰ γίνῃ μὲ ἀνοήτους αὐτοσχεδιασμοὺς καὶ στοιχεῖα τελείως ξένα καὶ πρὸς τὴν πνευματικὴν οὐσίαν τῆς Ἐκκλησίας μας καὶ πρὸς τὸν φυλετικὸν χαρακτῆρά μας;

ΦΩΤΙΟΣ ΚΟΝΤΟΓΛΟΥ

Ἐπῆρχε ὡστόσο ἐδῶ ἓνα ποσοστὸ ἀπλοϊκῶν καὶ προθύμων ψυχῶν ἀρκετὰ μεγάλο, ποῦ ἦταν ἔτοιμες νὰ δεχθοῦν τὸν σπόρο τοῦ Εὐαγγελίου. Γι' αὐτὸ ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ θεωροῦσε τὴν Καπερναοὺμ ὡς τὴν κατ' ἐξοχὴν δική του πόλι.

Βρίσκεται, λοιπόν, καὶ σήμερα ἐδῶ. Καὶ γιὰ ὥρα πολλή διδάσκει τὸν ὄχλο σ' ἓνα σπίτι, ὅπου τὸν φιλοξενοῦσαν.

Τὸ σπίτι ἔχει πλημμυρίσει ἀπὸ κόσμο. Κι' ὅσοι ἄργησαν κάπως, ἦταν πιά ἀδύνατο νὰ περάσουν τὸ κατῶφλι, ν' ἀνοίξουν μιὰ διόδο καὶ νὰ φθάσουν κοντὰ στὸν Ἰησοῦ.

Ἀργοπορημένοι εἶναι κι' οἱ τέσσαρες ἄνδρες, ποῦ ἔφεραν σ' ἓνα φορεῖο τὸν παραλυτικὸ γιὰ νὰ τὸν κάμῃ καλά ὁ Χριστός. Μετὴν πρώτη ματιά, κατάλαβαν ὅτι θὰ ἦταν ἀδύνατο, μ' ἐκεῖνο τὸν συνωστισμό, νὰ πλησιάσουν τὸν Διδάσκαλο. Θάπρεπε, λοιπόν, νὰ μείνουν ἀναγκαστικά ἔξω; Ἀλλὰ ἡ πίστις κι' ἡ ἀγάπη τῶν ἀνθρώπων αὐτῶν εἶναι μεγάλες. Κι' ἐκεῖ ποῦ ὑπάρχουν οἱ δυὸ αὐτὲς ἀρετές, κανένα φυσικὸ ἐμπόδιο δὲν μπορεῖ νὰ τοὺς ἀνακόψῃ τὸν δρόμο. Ἄδιέξοδο γιὰ τὴν πίστι καὶ τὴν ἀγάπη δὲν ὑπάρχουν.

Ἀνεβαίνουν, λοιπόν, οἱ ἄνθρωποι ἐκεῖνοι στὴ στέγη τοῦ σπιτιοῦ μὲ τὸ πολῦτιμο φορτίο τους. Ἀναμερίζουν τὰ κεραμίδια, ξεκαρφώνουν τὶς σανίδες καὶ κατεβάζουν στὰ πόδια τοῦ Ἰησοῦ μὲ σχοινιά τὸ ἐρειπωμένον ἀνθρώπινο σῶμα, ποῦ ἔχει ἀνάγκη τοῦ ἐλέους του.

Κι' ὁ Κύριος, μπροστὰ σ' αὐτὸ τὸ πρωτότυπο κι' ἀξιοθαύμαστο δεῖγμα πίστεως καὶ ἀγάπης, κάνει μ' ἓνα λόγο του καλὰ τὸν παραλυτικόν.

Τίποτε ἴσως ἀπ' ὅσα εἶδαν τὰ μάτια του ἐδῶ στὴ γῆ δὲν τοῦ ἄρесе τόσο, ὅσο τὸ θέαμα ἐκεῖνο, οἱ ἄνθρωποι ἐκεῖνοι ποῦ εἶδαν στὰ χεῖλη τοῦ χαλάσματος τῆς στέγης.

Αὐτοὶ οἱ ἄνθρωποι, μὲ τὸ ἄνοιγμα ποῦ ἔκαναν, τοῦ ἔδειξαν κι' ἓνα κομμάτι τοῦ οὐρανοῦ. Τοῦ οὐρανοῦ ἀπ' ὅπου ἐκουσίως κατέβηκε, κενώνοντας τὸν ἑαυτό του ἀπὸ τὴ θεία του δόξα, γιὰ νὰ σώσῃ τοὺς ἀνθρώπους.

Πῶς θὰ τοὺς ἔσωζε; Ἐνανεβαίνοντας στὸν οὐρανὸ καὶ τραβῶντας τοὺς ἐκεῖ πάνω.

Ἀπὸ τὸ ἄνοιγμα ἐκεῖνο, λοιπόν, ποῦ τὸ ἔκαμαν ἡ πίστις κι' ἡ ἀγάπη, ὁ Χριστὸς ξαναεἶδε τὸν οὐρανὸ του. Καὶ τὸ θέαμα ἐκεῖνο ἴσως νὰ πῆρε στὰ μάτια του μιὰ συμβολικὴ σημασία. Ἴσως εἶχε αὐτὸ τὸ νόημα: Ἡ πίστις κι' ἡ ἀγάπη, ποῦ ζήτησε ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους, τοῦ δόθηκαν. Οἱ λόγοι του βρῆκαν ἀπήχησι στὶς καρδιές.

Δέν θά ξαναέβαινε, λοιπόν, στὸν οὐρανὸ μόνος. Τὰ πλάσματά Του μὲ τὴν πίστι καὶ τὴν ἀγάπη, ποὺ τοῦ ἔδειξαν, τοῦ ἀνοίξαν τὸν ἐνδοξο δρόμο τῆς Ἀναλήψεώς Του, ποὺ εἶναι κι' ἡ ἀνάληψις τῆς δικῆς μας φύσεως, ἐπιστροφή τοῦ ἀνθρώπινου γένους στὸν παράδεισο.

Τίποτε ἀληθινά, ἀγαπητοὶ ἀδελφοί, δὲν εὐχαριστεῖ κι' ἱκανοποιεῖ τὸν Κύριο, ὅπως ἡ πίστις κι' ἡ ἀγάπη ἐνωμένες, ἐνισχυμένες ἢ μία ἀπὸ τὴν ἄλλη. Αὐτὲς εἶναι οἱ δύο φτεροῦγες, μὲ τις ὁποῖες ἡ ψυχὴ πετᾶ κοντὰ στὸν Κτίστη της, ἀναμερίζοντας κάθε δυσκολία, ἐξουδετερώνοντας κάθε ἐμπόδιο. Αὐτὲς εἶναι ἡ θεία ξυνωρίς τῆς ἀνθρώπινης τελειότητος, ἡ ἱκανὴ γιὰ ὅλα τὰ θαύματα, γιὰ ὅλα τὰ τρόπαια, γιὰ ὅλες τις διαδρομές, γιὰ ὅλους τοὺς ἀγῶνες. Αὐτὲς εἶναι οἱ σοφὲς καὶ φρόνιμες, ποὺ βρίσκουν ὅλα τὰ μονοπάτια γιὰ νὰ ὀδηγήσουν τὸν ἄνθρωπο στὴν ἐκπλήρωσι τῶν πόθων του, γιὰ νὰ τὸν φέρουν μπροστὰ στὰ πόδια τοῦ Θεοῦ. Αὐτὲς εἶναι τὰ δύο κλειδιά, ποὺ πρέπει νὰ χρησιμοποιηθοῦν μαζὶ γιὰ ν' ἀνοίξη τὸ θησαυροφυλάκιο τῆς θείας εὐσπλαγγνίας, τῆς θείας δυνάμεως, τῆς θείας δόξας καὶ νὰ πλουτίσῃ ἡ ψυχὴ. Αὐτὲς εἶναι, ποὺ περιμένει, ποὺ διψᾷ, ποὺ ζητᾷ ἀπὸ τὰ πλάσματά του ὁ Κύριος πρὶν ἀπὸ κάθε τι ἄλλο. Αὐτὲς εἶναι τὸ πιὸ ἀξιετίμητο κι' ἀκριβὸ μέρος τῆς προίκας, ποὺ δίνει ὁ Νυμφίος τῆς Ἐκκλησίας στὴν ψυχὴ, γιὰ νὰ εἶναι «ὅλη καλὴ», ὁλότελα ὠραία στὸ πλευρὸ του.

Πίστις κι' ἀγάπη. Μακάριος ὅποιος τις ἔχει. Μακάριος ὅποιος τις χρησιμοποιεῖ. Μακάριος ὅποιος ἀπολαμβάνει τοὺς καρπούς των.

Κυριακὴ 16 Μαρτίου (Σταυροπροσκυνήσεως)

(Μάρκ. η' 34 · δ' 1)

«Ὅστις θέλει ὀπίσω μου ἀκολουθεῖν, ἀπαρνησάσθω ἑαυτὸν καὶ ἀράτω τὸν σταυρὸν αὐτοῦ καὶ ἀκολουθήτω μοι».
(Στίχ. 34)

[Ὅποιος θέλει νὰ μὲ πάρῃ ἀπὸ πίσω, ἄς ἀπαρνηθῇ τὸν ἑαυτό του κι' ἄς σηκώσῃ τὸν σταυρὸ του κι' ἄς μὲ ἀκολουθῇ].

Τί εἶναι τὸ νὰ βαδίζῃ κανεὶς πίσω ἀπὸ τὸν Χριστό, ἀγαπητοὶ ἀδελφοί, τὸ ἀκούσαμε σήμερα. Τρία πράγματα τὸ ἀποτελοῦν: ἡ ἐλεύθερη ἀπόφασις, ἡ ἀπάρνησις τοῦ ἑαυτοῦ μας καὶ τὸ σῆκωμα τοῦ σταυροῦ μας.

Ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ ἦλθε στὴ γῆ γιὰ νὰ σώσῃ ὅλους τοὺς ἀνθρώπους. Ἦλθε γιὰ νὰ φωτίσῃ καὶ νὰ ζωοποιήσῃ κάθε του πλάσμα.

Ἄλλὰ δὲν τὸν ἀκολουθοῦν ὄλοι. Ποιοὶ τὸν ἀκολουθοῦν; Μονάχα ὅσοι θέλουν.

Δὲν εἶπε: «Θὰ μὲ πάρετε ἀναγκαστικὰ ὄλοι ἀπὸ πίσω». Ἄλλὰ τί εἶπε; «Ὅποιος θέλει νὰ μὲ πάρῃ ἀπὸ πίσω». Ὁ καθέννας εἶναι ἐλεύθερος νὰ διαλέξῃ ἀπὸ μόνος του τὸν δρόμο τῆς σωτηρίας ἢ τὸν δρόμο τῆς ἀπωλείας. Τὸν Χριστὸ ἢ τὸν Διάβολο. Τῆ ζωῇ ἢ τὸν θάνατο.

Ὅλοι καλοῦνται στὴ βασιλεία τῶν οὐρανῶν. Ἄλλὰ θὰ μποῦν σ' αὐτὴ μονάχα ὅσοι τὴν ποθοῦν, ὅσοι παίρνουν τὴν ἀγαθὴ, τὴν ἐνδοξὴ ἀπόφασιν νὰ βαδίσουν πρὸς αὐτὴ, ἀκολουθῶντας τὸν πρόδρομο Ἰησοῦ.

Ὅλα τὰ μυστήρια τῆς θείας οἰκονομίας γιὰ τὴ σωτηρία μας, ἀγαπητοὶ ἀδελφοί, σ' αὐτὸ τὸ σημεῖο βασίζονται, ἀπ' αὐτὸ τὸ σημεῖο ἐξηγοῦνται καὶ διαφωτίζονται. Ποιό; Τὴν ἐλευθερίαν τῆς θελήσεώς μας. Ἄν δὲν ὑπῆρχε αὐτὴ ἢ προϋπόθεσις, δὲν θὰ ἦταν ἀνάγκη νὰ σαρκωθῇ ὁ Λόγος τοῦ Θεοῦ, νὰ σταυρωθῇ καὶ νὰ ἀναστηθῇ. Δὲν θὰ εἶχαν νόημα οἱ ἀγῶνες γιὰ τὴ συμμόρφωσιν στὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ. Δὲν θὰ χρειαζόταν τὸ Εὐαγγέλιον.

Ὅποιος θέλει, λοιπόν. Ἄπληστη εἶναι ἡ ἐπιθυμία τοῦ Κυρίου νὰ τὸν πάρουν ἀπὸ πίσω ὄλοι. Ἄλλὰ δὲν ἀναγκάζει, δὲν βιάζει κανένα. Μονάχα ὅποιος ἀποφασίσῃ ἐλεύθερα καὶ μόνος του, θὰ πάρῃ τὸν δρόμο, ποὺ ἀνοιξε ὁ Χριστός.

Τὸ νὰ βαδίσῃ, λοιπόν, κανεὶς πίσω ἀπὸ τὸν Χριστό, εἶναι πρῶτα ἀποτέλεσμα τῆς ἀνθρώπινης θελήσεως. Καὶ δεῦτερον, τί εἶναι;

Ἀπάρνησις τοῦ ἑαυτοῦ μας. «Ὅστις θέλει ὀπίσω μου ἀκολουθεῖν, ἀπαρνησάσθω ἑαυτόν». Σκληρὴ ἢ ἀπαίτησις, βαρύντατος ὁ ὅρος στὸ συμβόλαιον τῆς σωτηρίας. Ὁ ἀκόλουθος τοῦ Χριστοῦ θ' ἀπαρνηθῇ τὸν ἑαυτό του. Θ' ἐπιστρατευθῇ, θὰ παλαίσῃ, θὰ πάῃ ἐνάντια σὲ κάθε τι, ποὺ σημαίνει ἀγάπη τοῦ ἑαυτοῦ του.

— Ἄλλὰ τί ζητᾷς, Κύριε; Σὺ ποὺ μὲ ἀγαπᾷς ἀπέραντα, ποὺ κατέβηκες γιὰ μένα ἀπὸ τὸν οὐρανὸν, ποὺ ταπεινώθηκες, ποὺ ἔχυσες τὸ αἷμά σου γιὰ μένα, μοῦ λὲς νὰ μὴν ἀγαπῶ ὅ,τι σὺ ἀγαπᾷς, ν' ἀπαρνηθῶ ὅ,τι σὺ δέχεσαι καὶ ποθεῖς δικό σου;

— Ναι, ἀπαντᾷ ὁ Χριστός. Σοῦ ζητῶ ν' ἀπαρνηθῆς τὸν ἑαυτό σου, γιὰ νὰ τὸν κερδίσης ἀληθινά.

— Καὶ πῶς θὰ τὸν κερδίσω;

— Ὅταν τὸν προσφέρῃς ὀλότελα σὲ μένα. Ἄν ἐσὺ γίνῃς φύλακας του, θὰ τὸν χάσῃς. Παραδίνοντάς τον, ὅμως, σὲ μένα, θὰ

τὸν σώσης ἀπὸ τὴν φθορὰ καὶ τὸν θάνατο. Μὴ τὸν ἀγαπᾶς, ἂν θέλῃς νὰ τὸν ἀγαπᾶς ἀληθινά. Ἀπαρνήσου τον, ἂν τὸν θεωρῆς τόσο πολῦτιμο. Ἀφῆσέ τον στὰ χέρια μου, γιὰ νὰ τὸν ξαναβρῆς καὶ νὰ μὴ τὸν χάσης ὀριστικά.

—Καὶ τί θ' ἀπομείνῃ τότε σὲ μένα, Κύριε; Τί θὰ ἔχω σ' αὐτὸν τὸν κόσμο γιὰ ἀγαπητὸ κι' ἀκριβό;

—«Ὅστις θέλει ὀπίσω μου ἀκολουθεῖν», ἀπαντᾷ ὁ Χριστός, θὰ δώσῃ μὲν τὸν ἑαυτὸν του σὲ μένα, ἀλλὰ θὰ πάρῃ ἓνα ἀντάλλαγμα σ' αὐτὸν τὸν κόσμο, ὥσπου νὰ ξαναβρῆ τὸν ἑαυτὸ του στὸν ἄλλο κόσμο. Καὶ τὸ ἀντάλλαγμα αὐτὸ εἶναι ὁ σταυρὸς τῶν ἐντολῶν μου. «Ἀπαρνήσασθω ἑαυτὸν καὶ ἀράτω τὸν σταυρὸν αὐτοῦ».

Αὐτὸ εἶναι τὸ τρίτο μέρος τοῦ νὰ ἀκολουθῆ κανεὶς τὸν Χριστό.

—Νὰ τι σοῦ δίνω, νὰ τι θὰ ἔχῃς δικό σου ἐδῶ κάτω, συνεχίζει ὁ Ἰησοῦς. Τὸν σταυρὸ τῶν ἐντολῶν μου, τὸν ἀγῶνα νὰ συμμορφώ-νεσαι μὲ τὸ θέλημά μου. Τὶς θλίψεις, τὶς δοκιμασίες, τοὺς κόπους, τὶς θυσίες, ποῦ θὰ ὑποφέρῃς γιὰ ν' ἀποδείχῃσαι σὲ κάθε περι-στασι ἀληθινὸς ὀπαδός μου κι' ἀκόλουθος. Ἴδου τί πρέπει ν' ἀγα-πᾶς, τί πρέπει νὰ ὑπηρετῆς, σὲ τί πρέπει ν' ἀσχολῆσαι, σὲ τί πρέπει νὰ ἔχῃς δοσμένη ὅλη σου τὴν καρδιά: ὁ σταυρὸς σου. Αὐτὸν ἀγκάλιασε, αὐτὸν φορτώσου, αὐτὸν σήκωνε σὲ ὅλο σου τὸν βί-ο ἐδῶ κάτω.

—Καὶ πῶς θὰ βρῶ τὴ δύναμι νὰ κάνω ἓνα τόσο φοβερὸ πρᾶ-γμα, νὰ κατορθώσω μιὰ τόσο δύσκολη δουλειά;

—Κυττῶντας ἐμένα, προσέχοντας τί ἔκαμα ἐγὼ ὡς ἄνθρωπος. Δὲν εἶχα δικό μου θέλημα, ἀλλὰ ἐκεῖνο τοῦ οὐρανοῦ Πατρός μου. Δὲν ζήτησα ἀνάπαυσι γιὰ τὸν ἑαυτὸ μου. Δὲν ὑπηρετήσα τὸν ἑαυ-τό μου. Κοπίασα, ὑπέφερα, θυσιάσθηκα γιὰ τὸν Πατέρα μου καὶ γιὰ τὰ πλάσματά μου. Ἔχεις τέτοιο πρότυπο, τέτοιο προηγούμενο καὶ ρωτᾶς, λοιπόν, πῶς θὰ κατορθώσης νὰ σηκώσης τὸν σταυρὸ σου; Σοῦ ζητῶ νὰ μὲ μιμηθῆς, νὰ μὲ ἀντιγράψῃς. Δὲν εἶναι ἓνας ἀναίσθητος τύραννος, ἀλλὰ ἓνας ποῦ ὑπέφερε ἀπείρως πιὸ πολὺ ἀπ' ὅ,τι θὰ ὑποφέρῃς σύ. Καὶ σοῦ ζητῶ νὰ ὑποφέρῃς, γιὰτι μ' ἀγαπᾶς καὶ θέλεις νὰ ἔρχῃσαι ἀπὸ πίσω μου.

Εἶθε, ἀδελφοί μου, αὐτὰ τὰ λόγια τοῦ γλυκυτάτου Χριστοῦ νὰ βροῦν βαθειὰ ἀπήχησι μέσα μας. Εἶθε νὰ θελήσουμε πραγμα-τικά νὰ τὸν ἀκολουθήσουμε. Κι' ἔτσι, ἀπαρνούμενοι τὸν ἑαυτὸ μας, νὰ φορτωθοῦμε τὸν ἔνδοξο σταυρὸ τῆς ἀγίας ζωῆς.

ΕΙΔΗΣΕΙΣ ΤΟΥ Τ.Α.Κ.Ε.

Ἐκ τῆς ἐφημερίδος «Καθημερινή» τῆς 6ης Φεβρουαρίου 1958, ἀποπῶμεν τὸ κατωτέρω δημοσίευμα ἐκ τῆς σελίδος 1 καὶ τῆς στήλης «Καθημερινά», ἀφορῶν εἰς τὴν ἐπ' ἐσχάτων ἀναπτυσσομένην ὑπὸ τοῦ Τ.Α.Κ.Ε. δραστηριότητα, καὶ τὸ ὁποῖον μετὰ πολλῆς χαρᾶς θέτομεν ὑπ' ὄψιν τῶν ἀναγνωστῶν μας.

«Ἀποτελεῖ καλὸν παράδειγμα πρὸς μίμησιν ἐκ μέρους καὶ ἄλλων ἀσφαλιστικῶν ὀργανισμῶν, ἢ δραστηριότης, πού ἀναπτύσσει αὐτὸν τὸν καιρὸν τὸ Τ.Α.Κ.Ε. Ἡ προσοδοφόρος ἐπένδυσις τῶν μεγάλων ἀποθεματικῶν του, αἱ σημαντικαὶ παροχαὶ πρὸς τοὺς ἡσφαλισμένους του — πλὴν τῆς αὐξήσεως τῶν συντάξεων, παρέχονται καὶ ἐφ' ἅπαξ βοηθήματα, καθὼς καὶ ἐπιδόματα λουτροθεραπείας — μαρτυροῦν, ὅτι ὁ Ὄργανισμὸς αὐτὸς ἤρρισε νὰ ἐκπληροῖ οὐσιαστικῶς τὸν προορισμὸν του. Ἄν κρίνωμεν χρήσιμον τὴν ἔξαρσιν τῆς περιπτώσεως, εἶναι διὰ τὴν ἀντιδιαστολὴν πρὸς τὰ ἀξιοθρήνητα χάλια τῶν περισσοτέρων Ταμείων, πού δὲν εἶναι εἰς θέσιν νὰ προσφέρουν οὔτε τὴν πλέον στοιχειώδη βοήθειαν εἰς τὰ μέλη των».

Ἐπὶ τοῦ Δ. Συμβουλίου τοῦ Τ.Α.Κ.Ε. ἐνεκρίθη κατὰ τὴν συνεδρίαν τῆς 20ῆς Ἰανουαρίου 1958 ἡ ἀπονομὴ συντάξεων εἰς τοὺς κάτωθι :

1) Λόγῳ γήρατος εἰς τοὺς : 1) Πρεσβύτερον Βασίλειον Λεβετσούνην τοῦ Δημητρίου, τέως ἐφημέριον τῆς ἐνορίας Καλλιράχης—Θάσου, Ἰ. Μ. Φιλίππων, Νεαπόλεως καὶ Θάσου, ἐκ δρχ. 689 μηνιαίως καὶ ἀπὸ 1-10-1957. 2) Πρεσβ. Ἰωάννην Καρυτσιώτην τοῦ Νικολάου, τέως ἐφημέριον τῆς ἐνορίας Τσασιῦ—Ἐλους Ἰ. Μ. Σπάρτης, ἐκ δρχ. 705 καὶ ἀπὸ 1-9-1957.

2) Λόγῳ ἀναπηρίας εἰς τοὺς : 1) Πρεσβ. Σπυρίδωνα Κοσκινᾶν τοῦ Χαραλάμπους, τέως ἐφημέριον τῆς ἐνορίας Ἀγ. Παντελεήμονος Ἰ. Μ. Κερκύρας καὶ Παξῶν, ἐκ δρχ. 705 μηνιαίως καὶ ἀπὸ 1-9-1957. 2) Πρεσβ. Ἀθανάσιον Μειντανᾶν τοῦ Ἰωάννου, τέως ἐφημέριον εἰς Ζαχλωρίτικα Ἰ. Μ. Καλαβρύτων καὶ Αἰγιαλείας ἐκ δρχ. 577 μηνιαίως καὶ ἀπὸ 1-8-1957.

3) Λόγῳ προώρου θανάτου : 1) Εἰς τὴν πρεσβυτέραν Ἀρτέμιδα, χήραν τοῦ ἀποβιώσαντος τὴν 17-3-1957 πρεσβυτέρου Κωνσταντίνου Ζερβοῦ τοῦ Νικολάου, τέως ἐφημέριον τῆς ἐνορίας Ριγγιάδων Ἰ. Μ. Κερκύρας καὶ Παξῶν ἐκ δρχ. 491 μηνιαίως ἀπὸ 1-4-57, καὶ ἀπὸ 1-7-57 δρχ. 581 μηνιαίως. 2) Εἰς τὴν Αἰκατερίνην, χήραν τοῦ ἀποβιώσαντος τὴν 31-10-56 Γραμματέως Ἰ. Μ. Ἡλείας Χρίστου Παπαχριστοπούλου τοῦ Ἡρακλέους, ἐκ δρχ. 537 μηνιαίως ἀπὸ 1-2-1957 καὶ ἀπὸ 1-7-57, δρχ. 627 μηνιαίως. 3) Εἰς τὴν πρεσβυτέραν Μαρίαν χήραν τοῦ ἀποβιώσαντος τὴν 20-2-57 πρεσβυτέρου Μαξίμου Μαργαρίτη τοῦ Ἀστερίου, τέως ἐφημέριον τῆς ἐνορίας Πολυγύρου Ἰ. Μ. Κασσανδρείας ἐκ δρχ. 439 μηνιαίως ἀπὸ 1-3-57 καὶ ἀπὸ 1-7-57 δρχ. 539 μηνιαίως.

4) Τὴν μεταβίβασιν : 1) Τοῦ ἀποβιώσαντος τὴν 18-11-57

Α Λ Λ Η Λ Ο Γ Ρ Α Φ Ι Α

Αίδες. Ἐπαμεινώνδαν Φαρμάκην, Δομνίτσαν Εὐρυτανίας. Διὰ τὰ ἀπαντήσωμεν εἰς τὸ ἐρώτημά σας σχετικῶς πρὸς τὸ ποσὸν τῆς συντάξεως καὶ τοῦ ἐφ' ἅπαξ βοηθήματος τοῦ Ταμείου Ἀρωγῆς πρέπει νὰ γνωρίζωμεν τὴν ἡλικίαν σας. Πάντως πρέπει νὰ ὑποβάλετε εἰς τὸ Κεντρικὸν Τ.Α.Κ.Ε. μέσφ τοῦ Τοπικοῦ Τ.Α.Κ.Ε. τῆς Ἰ. Μητροπόλεως Ναυπακτίας καὶ Εὐρυτανίας τὰ ἑξῆς δικαιολογητικά: α) Αἴτησιν περὶ συνταξιοδοτήσεώς σας ἐπὶ χαροσήμον καὶ κληρικοσήμου. β) Ἐπίσημον ἀντίγραφον ἐνόρκου βεβαιώσεως δύο ἱατρῶν ἐνώπιον τοῦ Εἰρηνοδίκου. γ) Ἀπολυτήριο γράμμα τοῦ οἴκειου

συνταξιούχου πρεσβυτέρου Νικολάου Ματαράγκα τοῦ Ἀνδρέου, εἰς τὴν ἄγαμον θυγατέρα του Ἀλεξάνδραν Νικολ. Ματαράγκα ἀπὸ 1-12-57 ἐκ δρχ. 597 μηνιαίως. 2) Τοῦ ἀποβιώσαντος τὴν 8-11-57 συνταξιούχου πρεσβυτέρου Ἰγνατίου Πισπίνη τοῦ Θεοδώρου, εἰς τὴν πρεσβυτέραν αὐτοῦ Μιλτώ, ἀπὸ 1-12-57 ἐκ δρχ. 520 μηνιαίως. 3) Τοῦ ἀποβιώσαντος τὴν 23-10-57 συνταξιούχου πρεσβυτέρου Γρηγορίου Τρουφάκου τοῦ Γεωργίου, εἰς τὴν πρεσβυτέραν αὐτοῦ Μαρίαν ἀπὸ 1-11-57 ἐκ δρχ. 520 μηνιαίως. 4) Τοῦ ἀποβιώσαντος τὴν 3-11-57 συνταξιούχου πρεσβυτέρου Ἰωάννου Αὐγουστάκη τοῦ Ἐμμανουήλ, εἰς τὴν πρεσβυτέραν αὐτοῦ Κωνσταντίναν, ἀπὸ 4-11-57, ἐκ δρχ. 500 μηνιαίως. 5) Τοῦ ἀποβιώσαντος τὴν 3-12-57 συνταξιούχου πρεσβυτέρου Ἀγγελῆ Κωνσταντάκη τοῦ Διονυσίου, εἰς τὴν πρεσβυτέραν αὐτοῦ Στάμων, ἀπὸ 1-1-1958, ἐκ δρχ. 527 μηνιαίως. 6) Τοῦ ἀποβιώσαντος τὴν 7-11-57 συνταξιούχου πρεσβυτέρου Σπυρίδωνος Κουμελιᾶ τοῦ Γεωργίου, εἰς τὴν πρεσβυτέραν Μαριόγκα ἀπὸ 1-12-57, ἐκ δρχ. 527 μηνιαίως.

Ἀπενεμήθησαν ἐφ' ἅπαξ βοηθήματα εἰς τοὺς κάτωθι :

1) Αἰδес. Βασίλειον Δημ. Λεβετσούνην δρ. 8.610, 2) Αἰδес. Ἰωάννην Νικολ. Καρυτσιωτὴν δρ. 8.540, 3) Αἰδес. Σπυρίδωνα Χαραλ. Κοσκινᾶν δρ. 8.540, 4) Πρεσβ. Ἀρτεμιν Κωνστ. Ζερβοῦ δρ. 10.647, 5) Χήραν Αἰκατερίνην Χριστ. Παπαχριστοπούλου δρ. 1.920, 6) Πρεσβ. Μαρίαν Μαξίμου Μαργαρίτη δρ. 8.120.

— Τὸ Δ. Συμβούλιον τοῦ Τ.Α.Κ.Ε., κατόπιν τῆς ὑπ' ἀρ. 10268/57 ἀποφάσεως τοῦ Εἰρηνοδίκου Ἀθηνῶν, ἀπεδέχθη γνωμοδότησιν τοῦ Νομικοῦ Συμβούλου τοῦ Τ.Α.Κ.Ε. δικηγόρου κ. Γεωργίου Σταυροπούλου, ἀφορῶσαν εἰς τὴν παραγραφὴν μὴ εἰσπραχθεῖσῶν δι' οἰονδήποτε λόγον συντάξεων καὶ παντὸς εἶδους παροχῶν ἐντὸς ἔτους, ὡς τοῦτο ὀρίζετο ὑπὸ τῆς ὑπ' ἀρ. 99836/54 ἀποφάσεως τοῦ Ὑπουργοῦ Ἐθνικῆς Παιδείας. Ἡδὴ θεωρηθείσης ἀντισυνταγματικῆς τῆς σχετικῆς διατάξεως τῆς ἐν λόγῳ Ὑπουργικῆς ἀποφάσεως, αἱ μὴ εἰσπραχθεῖσαι συντάξεις καὶ αἱ πάσης φύσεως παροχαὶ ὑπόκεινται εἰς τὴν παραγραφὴν τοῦ καινοῦ δικαίου.

Μητροπολίτου ἐν πρωτοτύπῳ ἢ ἐν ἀντιγράφῳ. δ) Πιστοποιητικὸν τοῦ Δημάρχου ἢ τοῦ Προέδρου τῆς Κοινότητος περὶ τῆς ἡλικίας καὶ τῆς οἰκογενειακῆς καταστάσεώς σας. ε) Τὸ ἀτομικὸν σας βιβλιάριον ὑπηρεσιακῶν μεταβολῶν συμπληρωμένον καὶ θεωρημένον ὑπὸ τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου σας. στ) Βεβαίωσιν τῆς Ἰσραῆς Μητροπόλεώς σας, χαρτοσημασμένην καὶ κληροσημασμένην, εἰς τὴν ὁποίαν νὰ ἐμφαίνεται ἡ χρονολογία χειροτονίας καὶ ἀρχικοῦ διορισμοῦ, αἱ μεταθέσεις εἰς ἄλλας ἐνορίας κατὰ χρονολογικὴν σειρὰν, ἡ διάρκεια ὑπηρεσίας εἰς ἐκάστην ἐνορίαν, μέχρι τῆς ἡμέρας τῆς ἐξόδου σας ἐκ τῆς ὑπηρεσίας. — Αἶδες. Κωνσταντίνου Παπαχρονάκη, Πλάτονα Λασιθίου, Κρήτης. Ἡ διαφορὰ τῆς συντάξεως ὀφείλεται εἰς τὴν διαφορὰν ἡλικίας. Σεῖς ἐλάβετε σύνταξιν διὰ συμμετοχὴν 25 ἐτῶν, δεδομένου ὅτι τὸ ὄριον ἡλικίας σᾶς κατέλαβεν τὴν 31-1-55, ἐνῶ ὁ συνάδελφός σας εἶχε συμμετοχὴν 26 ἐτῶν, ὡς καταληφθεὶς ὑπὸ τοῦ ὄριου ἡλικίας τὴν 31-12-1955. Ὁ μετὰ τὴν συμπλήρωσιν τοῦ ὄριου ἡλικίας χρόνος ἐφημεριακῆς ὑπηρεσίας δὲν λαμβάνεται ὑπ' ὄψιν. Δυστυχῶς, ὅπως βλέπετε, δὲν δύναται νὰ τροποποιηθῇ ἡ ἀπόφασις, διότι δὲν ὑφίστανται αἱ νόμιμοι προϋποθέσεις. Συμπληρωματικῶς θὰ λάβετε ὡς ἐφ' ἅπαξ βοήθημα 5.370 δραχμᾶς, ὃ δὲ συνάδελφός σας 5.260 δραχμᾶς. — Αἶδες. Ἡλίαν Κερασοβίτην, Τσιούκα. Τὰ δικαιολογητικά σας ἐλήφθησαν καὶ εὑρίσκονται εἰς τὴν ἀρμοδίαν ὑπηρεσίαν τοῦ TAKE. Ἐντὸς τῆς προσεχοῦς ἐβδομάδος θὰ συνέλθῃ τὸ Δ. Συμβούλιον διὰ νὰ ἐγκρίνῃ τὴν ἀπονομὴν τῆς. Σύνταξιν θὰ λάβετε ἀναδρομικῶς ἀπὸ τὸν χρόνον τῆς ἀπολύσεώς σας. — Αἶδες. Ἀνδρέαν Χ. Σχετικῶς μὲ τὰς ὀφειλάς σας εἰς τὸ TAKE θὰ σᾶς ἀπαντήσωμεν εἰς προσεχῆς φύλλον. Διὰ νὰ λάβετε σύνταξιν λόγῳ πολυτεθοῦς ὑπηρεσίας πρέπει νὰ ὑποβάλετε τὰ ἐξῆς δικαιολογητικά: α) Αἴτησιν σας ἐπὶ χαρτοσήμου καὶ κληρικοσήμεου. β) Ἀπολυτήριον γράμμα ἐν πρωτοτύπῳ ἢ ἐν ἐπισήμῳ ἀντιγράφῳ. γ) Πιστοποιητικὸν τοῦ Δημάρχου ἢ Προέδρου τῆς Κοινότητος περὶ οἰκογενειακῆς σας καταστάσεως. δ) Φύλλον διακοπῆς μισθοδοσίας παρὰ τοῦ οἰκείου Δημοσίου Ταμείου. ε) Τὸ ἀτομικὸν βιβλιάριον ὑπηρεσιακῶν μεταβολῶν, συμπληρωμένον καὶ θεωρημένον ἀπὸ τὸν Μητροπολίτην σας. ς) Βεβαίωσιν τῆς Ἱ. Μητροπόλεως εἰς τὴν ὁποίαν νὰ ἐμφαίνονται ὁ χρόνος χειροτονίας καὶ ἀρχικοῦ διορισμοῦ, αἱ μεταθέσεις εἰς ἄλλας ἐνορίας κατὰ χρονολογικὴν σειρὰν, ἡ διάρκεια ὑπηρεσίας εἰς ἐκάστην ἐνορίαν μέχρι τῆς ἡμέρας τῆς ἐξόδου σας ἐκ τῆς ὑπηρεσίας. ζ) Βεβαίωσιν τοῦ Μητροπολίτου ὅτι συνκεντρώσατε 35ετῆ πραγματικὴν ἐφημεριακὴν ὑπηρεσίαν. Τὰ δικαιολογητικά πρέπει νὰ τὰ ὑποβάλετε μετὰ τὴν ἀπόλυσίν σας μέσῳ τοῦ Τοπικοῦ TAKE εἰς τὸ Κεντρικὸν TAKE. Θὰ λάβετε ἐὰν μὲν ἀνήκετε εἰς τὴν Δ' κατηγορίαν 705 δραχμᾶς μηνιαίως ὡς σύνταξιν καὶ 8.800 δραχ. ὡς ἐφ' ἅπαξ βοήθημα, ἐὰν δὲ εἰσθε τῆς Γ' κατηγορίας θὰ λάβετε 794 δραχμᾶς ὡς σύνταξιν καὶ 11.300 δραχ. περίπου ὡς ἐφ' ἅπαξ βοήθημα. — Αἶδες. Μιχαὴλ Νοτίδην, Ἡγουμενίτσαν Ἰωαν-

νίων. Ἡ σύνταξις σας ἐνεκρίθη πρὸ ἡμερῶν πολλῶν καὶ ἡ σχετικὴ ἐντολὴ ἐστάλη πρὸς τὸ τοπικὸν TAKE τῆς Ἱ. Μητροπόλεώς σας. Ἐλάβετε σύνταξιν 705 δραχμῶν μηνιαίως ἀπὸ 1ης Σεπτεμβρίου 1957. Θὰ λάβετε συμπληρωματικῶς ὡς ἐφ' ἅπαξ βοήθημα, ἐκτὸς τῶν ἀρχικῶν 3.270 δραχμῶν, δραχμὰς 5.270. Τὸ χρέος σας θὰ κρατηθῆ ἀπὸ τὸ ἐφ' ἅπαξ βοήθημα.—

Αἶδες. Σπυρίδωνα Κακαλέττην ἢ Σπυρόπουλον. Σχετικῶς μὲ τὸν λογαριασμόν σας εἰς τὸ TAKE θὰ σᾶς ἀπαντήσωμεν εἰς προσεχῆς φύλλον τοῦ «Ἐφημερίου». Εἰδοποιήσαμεν τὸ περιοδικὸν «Χαρούμενο Σλίτι» διὰ τὴν ἐγγραφὴν σας. Εἰς τὴν ἐφημερίδα διεβιάσαμεν τὴν αἰτησίαν σας περὶ διαγραφῆς σας.—

Αἶδες. Π. Μιχαηλίδην, Βελανίδια Λακωνίας. Δυστυχῶς θὰ ὑπόκεινται εἰς τὴν ἐξ 25 οἴο εἰσφορὰν ὑπὲρ τοῦ Δημοσίου. Μόνον ὅσα προέρχονται ἐξ ἐράνων διενεργουμένων ὑπὸ Ἑραρικῶν Ἐπιτροπῶν ἀπαλλάσσονται.—

Αἶδες. Νικόλαον Ζάπρον, Στρυμονοχώριον Σιντικῆς. Τὸ περιοδικὸν θὰ τὸ λαμβάνετε εἰς τὴν νέαν σας διεύθυνσιν.—

Αἶδες. Παναγιώτην Ράπττην, Ἱ. Ναὸν Εἰσοδίων Θεοτόκου Ἰθάκης. Ἡ διεύθυνσις σας διορθώθη. Τὸ φύλλον θὰ ἀποστέλλεται εἰς τὴν νέαν σας διεύθυνσιν.—

Ἱερὸν Ναὸν Κοιμήσεως Θεοτόκου, Ραβένια Καλεντζίου Ἰωαννίνων. Ἐνσγράψαμεν τὸν ἱ. ναὸν εἰς τὸ Συνδρομητολόγιον ἡμῶν. Κατ' ἀπόφασιν τῆς ἐποπιτευσῆς τὸ περιοδικὸν Συνοδικῆς Ἐπιτροπῆς εἰς τοὺς ἱ. ναοὺς ἀποστέλλεται μόνον ἢ «Ἐκκλησία», ἄνευ τοῦ «Ἐφημερίου».—

Αἶδες. Πέτρον Νταλλῆν, Τροβάτον Εὐρυτανίας. Σᾶς ἐνσγράψαμεν συνδρομητὴν εἰς τὸ περιοδικὸν «Ἐκκλησία». Ταχυδρομικῶς ἀπεστάλησαν ὅσα φύλλα ὑπῆρχον.—

Αἶδες. Ἱερόθεον Σουρβάνον, Ἀργοστόλιον Κεφαλληνίας. Ἡ διόρθωσις τῆς διευθύνσεώς σας ἐγένετο.—

Αἶδες. Νικόλαον Σωτηρόπουλον, Ἱ. Ναὸν Ἀγ. Γεωργίου Ἑλληνικοῦ Ἀργολίδος. Τὰ ζητηθέντα τεύχη τοῦ «Ἐφημερίου» ἀπεστάλησαν ταχυδρομικῶς.—

Ἱερομόναχον Ματθαῖον Βατοπεδιόν, Ἱ. Μονὴν Βατοπεδίου, Ἁγίου Ὄρους. Ἡ ἐπιταγὴ σας ἐλήφθη. Ταχυδρομικῶς ἐστάλησαν αἱ ἀποδείξεις τόσον ὑμῶν, ὅσον καὶ τοῦ ἱερομ. Χριστοφόρου Βατοπεδινοῦ.—

Πανος. Ἀρχιμανδρίτην Δημήτριον Γ. Λαγκοβάρδον, Ἀπόστολοι Ἀμαρίου Κρήτης. Ταχυδρομικῶς ἀπεστάλησαν τὰ ζητηθέντα τεύχη. Διὰ τὰς εὐχὰς εὐχαριστοῦμεν θερμῶς.—

Αἶδες. Τσιοκάνην Δημήτριον, Ἁγίαν Μονὴν Τρικάλων Θεσσαλίας. Τὸ φύλλον θὰ τὸ λαμβάνετε εἰς τὴν νέαν σας διεύθυνσιν.—

Αἶδες. Γεώργιον Ἄβρ... Θ. Τὸ ἐν λόγῳ ἐπίδομα ἀρροθεραπείας καὶ λουτροθεραπείας δίδεται εἰς ὄλους τοὺς συνταξιούχους. Δὲν ἀπαιτοῦνται δικαιολογητικά. Οὔτε βεβαίως ἰατροῦ. Τὸ ποσὸν θὰ καθορισθῆ δι' ἀποφάσεως τοῦ Δ. Συμβουλίου τοῦ Τ.Α.Κ.Ε. Σχετικῶς γράφομεν εἰς τὸ προηγούμενον τεύχος τοῦ «Ἐφημερίου».—

Κύριον Γεώργιον Ἰγνατιάδην, Θεσσαλονίκην. Τὰ βιβλία τὰ ὅποια σᾶς ἐνδιαφέρουν ὑπάρχουν. Διὰ τὴν προμήθειάν των ἀπευθυνθήτε εἰς τὴν Ἀποστολικὴν Διακονίαν τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, Ἰασίου 1, Ἀθῆναι. Τὸ βιβλίον τοῦ κ. Καμβύση ἔχει ἐξαντληθῆ.

ΤΑ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Ἄρχιμ. Παντελεήμονος Μπαρδάκου, Παρὰ τὸ πλευρὸν τοῦ ἀγωνιζομένου.—Σεβ. Μητροπ. πρ. Νευροκοπίου κ. Γεωργίου, Ἱεροτελεστικά, Τυπικά, Σχόλια.—Ἱερέως Ζάνου Γουγουτά, Ὁ κλῆρος ὡς ἀγρυπνοῦσα συνείδησις.—Βασ. Ἡλιάδης, Οἱ ἐκκλησίες, σημαντικὸς παράγων τοῦ τουρισμοῦ καὶ τῆς ἀναπτύξεώς του.—Χρυσοστόμου, Ὁ τέταρτος λόγος περὶ ἱερωσύνης (Μετάφρ. Θεοδόση Σπεράντσα).—Ἄρχιμ. Φιλαρέτου Βιτάλη, Ἡ ἱερὰ μονὴ Ζαλόγγου.—Ἀνθίμου Θεολογίτου, Οἱ μῦθοι.—Φ. Κόντογλου, Ἀμείλικτα ἐρωτήματα.—Βασ. Μουστάκη, Κηρύγματα εἰς τὰ εὐαγγελικὰ ἀναγνώσματα τῶν Κυριακῶν τοῦ ἔτους 1958.—Εἰδήσεις τοῦ Τ.Α. Κ.Ε.—Ἀλληλογραφία.

Παρακαλοῦνται τὰ Μητροπολιτικά Γραφεῖα, ὅπως ἐπιστρέφουν συμπληρωμένας τὰς κατὰ τρίμηνον ἀποστέλλομένας καταστάσεις μεταβολῶν τῶν Ἐφημερίων. Ἄνευ τῶν καταστάσεων τούτων εἶναι ἀδύνατος ἡ ἐνημέρωσις τοῦ Περιδικοῦ ἐπὶ τῶν γινομένων μεταθέσεων, διορισμῶν, θανάτων καὶ λοιπῶν μεταβολῶν.

Ὁ «Ἐφημέριος» εἶναι πρόθυμος νὰ δίδῃ ἀπαντήσεις εἰς ἐρωτήσεις ἐπὶ ἀποριῶν, ἀναφερομένων εἰς ζητήματα, τὰ ὅποια ἔχουν σχέσιν πρὸς τὸ ἔργον τοῦ Ἐφημερίου (ποιμαντικόν, λειτουργικόν κ.λ.). Ἐπομένως οἱ εὐλαβέστατοι Ἐφημέριοι δύνανται νὰ ἀπευθύνουν πρὸς τὸν «Ἐφημέριον» ἐρωτήματα ἐπὶ τοιούτων ἀποριῶν. Αἱ ἀπαντήσεις εἰς αὐτοὺς θὰ δίδωνται εἰς τὴν σελίδα τῆς ἀλληλογραφίας, εἴτε εἰς ἄλλην εἰδικὴν σελίδα.

Παρακαλοῦνται οἱ ἀποστέλλοντες ταχ. ἐπιταγὰς πρὸς τὰ περιοδικὰ «Ἐκκλησία», «Θεολογία» καὶ «Ἐφημέριος», ὅπως σημειῶσιν ἐπ' αὐτῶν τὴν αἰτίαν τῆς ἀποστολῆς.

Δι' ὅ,τι ἀφορᾷ εἰς τὸν «Ἐφημέριον» ἀπευθυντέον :
Πρὸς τὴν Διεύθυνσιν τοῦ Περιδικοῦ «ΕΚΚΛΗΣΙΑ»
Ὅδος Φιλοθέης 19—Ἀθήναι. Τηλ. 27-689.

*Υπεύθυνος Τυπογραφείου: Τ. Ρούτσης, Κουκουλάρη 9, Ν. Χαλκηδῶν.